

ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI

ADMISSION OF GUILT AGREEMENT

Daliana LUPOU¹

Masterand - Facultatea de Drept, UBB

ABSTRACT

Taking into consideration the fact that Admission of Guilt Agreement represents one of the main innovations introduced by the new Criminal Code of Procedure, the author aims to analyze how this institution has been implemented in our legal system.

Because it is a new institution in Romanian criminal trial, we will try a detailed analysis of the main issues which have created non-unitary interpretations.

Last but not least, we will try to reflect the particularities of this institution through jurisprudence.

Keywords: *prosecutor, defendant, agreement, plea bargain, special procedure, simplified procedure.*

REZUMAT

Având în vedere faptul că Acordul de recunoaștere a vinovăției reprezintă una dintre marile inovații aduse de noul Cod de procedură penală, autorul își propune să analizeze modul în care a fost implementată această instituție în sistemul nostru de drept.

Întrucât este o instituție nouă în procesul penal român, vom încerca o analiză detaliată a principalelor aspecte care au creat interpretări neunitare.

Nu în ultimul rând, vom încerca să reflectăm particularitățile acestei instituții și prin intermediul jurisprudenței.

Cuvinte cheie: *procuror, inculpat, acord, recunoașterea vinovăției, procedură specială, procedură simplificată.*

¹ E-mail: daliana_lupou@yahoo.com.

CUPRINS

I. Introducere	114
II. Justiție negociată	114
III. Acordul de recunoaștere a vinovăției în faza de urmărire penală	116
IV. Acordul de recunoaștere a vinovăției în faza de judecată	126
V. Calea de atac împotriva sentinței.....	139
VI. Concluzii	141

I. INTRODUCERE

Acordul de recunoaștere a vinovăției este o procedură specială nouă în sistemul de drept procesual penal român. Această instituție a fost introdusă în sistemul nostru de drept odată cu intrarea în vigoare a Noului Cod de procedură penală, la 1 februarie 2014.

În acest articol ne propunem, în primul rând, să analizăm aspectele generale ce țin de instituția acordului de recunoaștere a vinovăției, iar în al doilea rând, dorim să subliniem acele particularități ale instituției care, datorită modului în care au fost reglementate, au creat în doctrină mai multe orientări.

Cu privire la structura acestui articol, mai întâi am făcut o prezentare succintă a sistemului din care provine această procedură, ce conține elemente de justiție negociată. Ulterior, am prezentat desfășurarea acestei proceduri în faza de urmărire penală. Subliniem că faza de urmărire penală reprezintă cadrul procesual în care se poate uza de această procedură specială. Astfel, am analizat aspecte ce țin de titularii acestei proceduri, de condițiile ce trebuiesc a fi îndeplinite pentru ca acordul de recunoaștere a vinovăției să fie încheiat în mod valabil, cât și aspecte care vizează obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției, forma și conținutul acestuia. În continuare, am făcut referire la procedura privind acordul de recunoaștere a vinovăției în faza de judecată. În principal, am avut în vedere acele aspecte ce țin de competența instanței de judecată, de modul în care se desfășoară procedura în fața instanței sesizate cu un acord de recunoaștere a vinovăției. Totodată, am prezentat soluțiile pe care instanța de judecată este îndreptățită să le pronunțe. Întrucât sentința prin care se pronunță instanța de fond nu este definitivă, o secțiune am dedicat-o căii de atac ce poate fi exercitată împotriva sentinței pronunțate de prima instanță, apelul.

II. JUSTIȚIE NEGOCIATĂ

Noul Cod de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 135/2010, cu modificările aduse de Legea 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010, a introdus în cadrul Titlului IV, Capitolul I, art. 478-488, o nouă procedură specială, sub denumirea de „Acordul de recunoaștere a vinovăției”. Această procedură specială nu reprezintă o creație a legiuitorului român, fiind o procedură specială cunoscută și în alte legislații.

Din punct de vedere istoric, **această instituție este legată de sistemele juridice de tip acuzatorial**². În sistemul procesual adversarial, „fiecăre dintre părțile care se confruntă într-un proces penal este deținătoarea propriului adevăr, pe care încearcă să-l impună în urma unei confruntări corecte”³. Mai mult, în sistemul adversarial, „adevărul judiciar, reconstituit în urma administrării probelor în cadrul unui proces penal, poate fi diferit de adevărul obiectiv”⁴, spre deosebire de sistemul continental, unde „adevărul judiciar trebuie să fie identic cu adevărul obiectiv, real”⁵.

Negocierea vinovăției este specifică sistemelor de *common law*, sub denumirea de *plea-bargaining*/negocierea pledoariei⁶. Aceasta a fost definită ca fiind acea procedură prin care „un acuzat într-un proces penal renunță la dreptul său la judecată, pledând vinovat în schimbul reducerii capetelor de acuzare sau a diminuării sancțiunii incidente”⁷, aceasta neimplicând însă renunțarea la anumite garanții specifice.

² V. Pușcașu, *Negocierea vinovăției în procesul penal modern*, în „Caiete de Drept Penal”, nr. 1/2010, p. 21.

³ C. Ghigheci, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 22.

⁴ *Idem*, pp. 21-22.

⁵ *Idem*, p. 21.

⁶ V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 22.

⁷ J.R. Acker, D.C. Brody, *Criminal Procedure, A Contemporary Perspective*, Jones and Bartlett, Sudbury, 2004, p. 482, în V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 22. De asemenea, această procedură a fost definită și ca fiind una care „presupune o stabilire în mod pragmatic a responsabilității penale a unei persoane pentru comiterea uneia sau mai multor infracțiuni, în sensul în care atât acuzarea, cât și

Din punct de vedere juridic, **această procedură a fost consacrată prin cazul Brady c. Statelor Unite ale Americii, în anul 1970**, unde Curtea Supremă de Justiție a reținut că această procedură prezintă avantaje pentru toate părțile implicate în proces⁸.

În prezent, instituția este reglementată și în Franța (*Comparution sur reconnaissance préalable de culpabilité*)⁹, Italia (*Patteggiamento*)¹⁰, Germania (*Verständigung im Strafverfahren*)¹¹ și nu numai.

Pentru introducerea acestei proceduri speciale în C.proc.pen., legiuitorul s-a inspirat, după cum se menționează în Expunerea de motive a Legii nr. 135/2010 privind C.proc.pen., din sistemul francez și german, adaptând procedura la sistemul nostru de drept, scopul acestei proceduri constând, în principal, în celeritatea procedurii, diminuarea costurilor, cât și în simplificarea activității din cursul urmăririi penale.

Cu toate că are un caracter de noutate în sistemul nostru de drept, legiuitorul român nu a oferit o definiție¹² acestei proceduri. Totuși, în doctrină, a fost definită ca fiind „o procedură judiciară simplificată prin care inculpatul renunță la dreptul său de a nu se autoincrimina și de a avea parte de judecarea sa în fața unei instanțe, procedură ce presupune înțelegerea prealabilă în acest sens cu procurorul de caz”¹³ sau ca „o înțelegere între inculpat și procuror, prin care primul își recunoaște vinovăția și acceptă aplicarea unei sancțiuni penale, iar cel din urmă este de acord cu aplicarea unei pedepse într-un fel, quantum și formă de executare acceptabile pentru inculpat”¹⁴.

În ceea ce privește natura juridică, sub aspect material, Acordul de recunoaștere a vinovăției este o **convenție încheiată între procuror și inculpat**, prin care acesta din urmă își recunoaște vinovăția în schimbul unor avantaje, iar din punct de vedere procesual este un **mod de sesizare a instanței de judecată**. Considerăm că acest ultim aspect rezultă și din dispozițiile art. 481 alin. (2) C.proc.pen., conform căruia: „În situația în care se încheie acord de recunoaștere a vinovăției, procurorul nu mai întocmește rechizitoriu cu privire la inculpații cu care a încheiat acord.”

Nu în ultimul rând, menționăm că procedura privind Acordul de recunoaștere a vinovăției este o procedură specială¹⁵. În doctrină, sintagma „proceduri speciale” a fost definită ca reprezentând „modalități de desfășurare a procesului penal, diferite de procedura obișnuită, constituite dintr-un complex de norme cu caracter complementar și derogatoriu, ceea ce presupune că, în cazul aplicării lor, procesul penal se desfășoară după normele comune numai în măsura în care nu există dispoziții speciale, care au prioritate”¹⁶. Astfel, constatăm că această procedură cuprinde reguli specifice, derogatorii de la regulile de drept comun, însă se completează cu acestea din urmă, în măsura în care această procedură nu reglementează anumite aspecte, nu cuprinde dispoziții speciale, care au prioritate, iar aspectele reglementate de procedura obișnuită nu sunt contrare dispozițiilor consacrate procedurii speciale.

apărarea, ținând cont de circumstanțele concrete, ajung la o înțelegere reciproc avantajoasă, pe care ulterior o supun aprobării instanței de judecată, dispensând astfel sistemul judiciar de efectuarea unei judecăți adjudicative, după procedura clasică”. În acest sens, a se vedea L. A. Lascu, *Aspecte referitoare la aplicarea procedurii „Plea agreement” în jurisprudența instanțelor penale internaționale*, în „Dreptul”, nr. 4/2014, p. 186.

⁸ I. Neagu, M. Damaschin, *Tratat de procedură penală. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 468.

⁹ Art. 495⁷- 495¹⁶ C.proc.pen. francez.

¹⁰ M. M. Bârsan, M. M. Cardîș, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 117; Art. 444- 448 C.proc.pen. italian - *Applicazione della pena su richiesta delle parti*.

¹¹ M.M. Bârsan, M. M. Cardîș, *op. cit.*, p. 109; Art. 257c C.proc.pen. german.

¹² Spre exemplu, în C.proc.pen. a Republicii Moldova, Acordul de recunoaștere a vinovăției este definit ca fiind, conform art. 504 alin. (1): „O tranzacție încheiată între procuror și învinuit sau, după caz, inculpat, care și-a dat consimțământul de a-și recunoaște vina în schimbul unei pedepse reduse.”

¹³ M. M. Bârsan, M. M. Cardîș, *op. cit.*, p. 26.

¹⁴ P. Buneci (coord.), G. Șerban, I. Ciolcă, I. Dragnea, A. Vasilache, S. Crețu, A. Pichler, I. Vasilache, V. Stoica, D. Tițian, M. Jiganie-Șerban, *Noul Cod de procedură penală. Note, Corelații, Explicații*, Ed. C.H.Beck, București, 2014, p. 575.

¹⁵ În doctrină, procedurile penale speciale au fost clasificate în funcție de mai multe criterii. Astfel, în funcție de obiectul cauzelor penale, există proceduri speciale propriu-zise și proceduri speciale auxiliare, iar în funcție de actul normativ care le reglementează, vorbim despre proceduri prevăzute în Codul de procedură penală și despre proceduri prevăzute în legi speciale. În acest sens, a se vedea, pe larg, I. Neagu, *Tratat de procedură penală*, Ed. Pro, București, 1997, p. 694.

¹⁶ G. Theodoru, *Drept procesual penal român. Partea generală*, vol. I, Universitatea „A. I. Cuza”, Iași, 1971, p. 335.

III. ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI ÎN FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ

1. Titulari

Inițiativa încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției poate aparține, pe de o parte, procurorului, iar pe de altă parte, inculpatului. În ceea ce îl privește pe avocatul inculpatului, spre deosebire de alte legislații¹⁷, C.proc.pen. nu conține o reglementare care să îi confere și acestuia posibilitatea de a avea o astfel de inițiativă.

a) Procurorul

O întrebare esențială care apare în acest context este care procuror are posibilitatea de a încheia un asemenea acord. Suntem de părere și noi, astfel cum s-a apreciat în literatura de specialitate, că această oportunitate îi este conferită procurorului de caz, adică procurorului care instrumentează cauza penală în ipotezele în care urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de acesta sau procurorului care supraveghează desfășurarea urmăririi penale când efectuarea urmăririi penale este dată prin lege în competența organelor de cercetare penală¹⁸.

În primul rând, considerăm că **procurorul îi poate propune inculpatului încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției**. În literatura juridică de specialitate se apreciază că procurorul îi va face inculpatului o astfel de propunere atunci când dispune de un material probator solid din care reiese în mod evident că inculpatul a săvârșit o anumită infracțiune, dublat de „o convingere personală, intimă și exactă”¹⁹. Mai mult, la momentul la care procurorul dorește inițierea unei asemenea proceduri, acesta ar trebui să țină seama și de comportamentul inculpatului cu privire la prejudiciul care a fost cauzat prin săvârșirea infracțiunii²⁰.

Din punctul nostru de vedere, **inculpatul nu este obligat să accepte propunerea procurorului de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției**, în măsura în care nu dorește să recunoască fapta comisă și să accepte încadrarea juridică dată faptei prin ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale. Drept urmare, apreciem că inculpatul are posibilitatea de a recurge la această procedură specială sau de a parcurge pașii obișnuiți ai procesului penal.

În al doilea rând, **procurorul are posibilitatea de a accepta încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, în măsura în care inițiativa recurgerii la această procedură specială aparține inculpatului**. Cu privire la acest aspect, în literatura juridică de specialitate s-a pus întrebarea dacă procurorul poate reveni asupra deciziei sale, răspunsul fiind unul pozitiv, momentul final până la care procurorul își poate schimba decizia fiind reprezentat de momentul semnării acordului²¹.

În al treilea rând, apreciem că **procurorul este îndreptățit să respingă solicitarea inculpatului de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției**. Acest refuz urmează a se materializa într-o ordonanță²².

b) Inculpatul

Cel de-al doilea titular al încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției este **inculpatul**²³. La fel ca

¹⁷ Spre exemplu, conform art. 504 alin. (1) din C.proc.pen. a Republicii Moldova, „Acordul de recunoaștere a vinovăției poate fi inițiat de învinuit, inculpat și apărătorul său”.

¹⁸ M. Pascu, T. Manea, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 46.

¹⁹ A. Roman, *Acordul de recunoaștere a vinovăției și implicațiile sale în procesul penal român*, în „Dreptul”, nr. 9/2014, p. 177.

²⁰ I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 483.

²¹ A. V. Iugan, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 66. Mai mult, s-a apreciat că procurorul poate reveni asupra deciziei sale și în măsura în care nu este de acord cu limitele pe care le-a stabilit procurorul ierarhic superior, putând astfel întrerupe procedura de negociere. În acest sens, a se vedea G. Bodoroncea în M. Udriou (coord.), A. Andone-Bontaș, G. Bodoroncea, M. Bulancea, V. Constantinescu, D. Grădinaru, C. Jderu, I. Kuglay, C. Meceanu, L. Postelnicu, I. Tocan, A. R. Trandafir, *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, Ed. C. H. Beck, București, 2015, p. 1219.

²² În acest sens s-a decis în cadrul întâlnirii procurorilor șefi de secție de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a parchetelor de pe lângă tribunale, din data de 14-15 mai 2015, p. 26. Documentul este disponibil online pe adresa http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1025/Minuta%20intalnire%20practica%20neunitara%20procurori%20sefi%20sectie%20UP%2014-15%20mai%202015.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016). În acest context, în literatura de specialitate s-a pus întrebarea dacă inculpatul ar putea ataca această ordonanță a procurorului, în baza art. 339 C.proc.pen., apreciindu-se că, în principiu, răspunsul trebuie să fie unul negativ, dar că, prin excepție, procurorul ierarhic superior ar putea să cenzureze refuzul procurorului de caz pentru aspecte de legalitate. În acest sens, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, pp. 66-67.

²³ În literatura de specialitate se apreciază că exteriorizarea voinței inculpatului poate îmbrăca forma unei cereri scrise sau a unei solicitări orale, situație în care aceasta va fi consemnată într-un proces verbal. În acest sens, a se vedea I. Neagu, M. Damaschin,

și procurorul, apreciem că acesta²⁴ **poate avea inițiativa recurgerii la această procedură specială, după cum poate accepta sau refuza o astfel de inițiativă venită din partea procurorului.**

În această împrejurare, se ridică întrebarea de a ști care este momentul la care inculpatul trebuie să cunoască faptul că poate uza de această procedură specială. În ceea ce ne privește, suntem de părere că răspunsul la această întrebare este oferit de art. 108 alin. (4) C.proc.pen., conform căruia „Organul judiciar trebuie să aducă la cunoștința inculpatului posibilitatea încheierii, în cursul urmăririi penale, a unui acord, ca urmare a recunoașterii vinovăției, iar în cursul judecării posibilitatea de a beneficia de reducerea pedepsei prevăzute de lege, ca urmare a recunoașterii învinuirii”. Întrucât legiuitorul folosește noțiunea de „posibilitate”, se pune întrebarea dacă această posibilitate oferită inculpatului reprezintă sau nu un drept al acestuia. În literatura juridică de specialitate²⁵ se susține că încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției reprezintă un drept al inculpatului. În susținerea acestui punct de vedere se pornește de la premisa că, potrivit art. 83 lit. h) C.proc. pen., inculpatul are și alte drepturi prevăzute de lege, enumerarea de la art. 83 nefiind limitativă. Mai mult, conform lit. g)¹ al aceluiași articol, inculpatul are, totodată, și dreptul de a fi informat cu privire la drepturile sale, aceste dispoziții urmând a se completa cu cele prevăzute de art. 108 alin. (4) C.proc.pen., potrivit cărora inculpatul va trebui să fie informat, în cursul urmăririi penale, cu privire la oportunitatea de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției.

Un aspect ce ridică un semn de întrebare este terminologia folosită de legiuitor în acest context, în condițiile în care acesta folosește noțiunea de „posibilitate”, iar nu pe cel de „drept”. Noi suntem însă de părere că această terminologie trebuie interpretată în sensul că **inculpatul are dreptul de a iniția încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, iar nu de a-l încheia**, având în vedere faptul că acordul se încheie între acesta și procuror, fiind deci, necesar ca procurorul să dorească, la rândul său, încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției²⁶.

Totodată, considerăm că și procurorul poate refuza să dea curs solicitării inculpatului de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției. Apreciem, în consens cu opinii care au fost exprimate în literatura de specialitate²⁷, că factori precum hotărârea inculpatului de a coopera la efectuarea urmăririi penale, atitudinea sa față de fapta săvârșită, natura și gravitatea infracțiunii săvârșite și nu numai, ar putea fi luați în considerare în luarea deciziei procurorului de a accepta o astfel de inițiativă venită din partea inculpatului.

2. Condiții

Subliniem încă de la început faptul că, în analiza condițiilor necesare încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției nu ne vom raporta strict la art. 480 C.proc.pen., a cărui denumire marginală este „Condițiile încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției”.

a) Să fie pusă în mișcare acțiunea penală

Acordul de recunoaștere a vinovăției nu se poate încheia oricând în faza de urmărire penală, ci doar dacă anterior a fost pusă în mișcare acțiunea penală. În consecință, **doar inculpatul poate încheia un asemenea acord, această posibilitate nefiind acordată și suspectului.** Noi considerăm întemeiată această opțiune a legiuitorului român bazându-ne pe două considerente²⁸.

Un prim argument are în vedere materialul probator existent. Astfel, conform art. 305 alin. (3) din C.proc.pen., în cazul unui suspect trebuie „să existe probe din care să rezulte bănuiala rezonabilă că o anumită persoană a săvârșit fapta pentru care s-a început urmărirea penală și nu există vreunul dintre cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1)”, în timp ce în cazul unui inculpat, conform art. 309 alin. (1) din C.proc.pen., trebuie să

op. cit., p. 471. În sensul că cererea inculpatului ar trebui să îmbrace doar forma scrisă, a se vedea M. M. Bârsan, M. M. Cardiş, *op. cit.*, p. 40.

²⁴ În doctrină se apreciază că datorită naturii personale a acordului, inculpatul nu va putea încheia un asemenea acord prin reprezentare. În acest sens, a se vedea M. M. Bârsan, M. M. Cardiş, *op. cit.*, p. 39.

²⁵ G. Bodoroncea, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, în „Analele Universității București”, Seria Drept, Supliment, 2014, pp. 322-323.

²⁶ În același sens, a se vedea G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 323.

²⁷ C. Voicu, A. S. Uzlău, G. Tudor, V. Văduva, *Noul Cod de procedură penală. Ghid de aplicare pentru practicieni*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 570.

²⁸ Un alt argument care a fost adus în literatura de specialitate are la bază obiectivele introducerii în sistemul procesual penal român a acestei proceduri, avându-se în vedere, în principal, celeritatea procedurii și costurile aferente acesteia. A se vedea, M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 36.

existe „probe din care să rezulte că o persoană a săvârșit o infracțiune” și că „nu există vreunul dintre cazurile de împiedicare prevăzute la art. 16 alin. (1)”. În concret, pentru a putea fi pusă în mișcare acțiunea penală trebuie să existe probe²⁹, nefiind suficientă simpla bănuială rezonabilă care ar rezulta din probele existente. În consecință, în situația în care în cauză există un inculpat, materialul probator existent este mult mai complex și mai consolidat, spre deosebire de ipoteza în care în cauză există un suspect. Mai mult, apreciem ca fiind justificată o asemenea reglementare și prin raportare la terminologia folosită de legiuitor. Astfel, în măsura în care s-a dispus efectuarea în continuare a urmăririi penale față de o persoană, se folosesc noțiuni ca „probe din care să rezulte bănuiala rezonabilă” și „faptă”, în timp ce, dacă s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, se vorbește despre „probe” și „infracțiune”.

Un al doilea argument are în vedere faptul că și Acordul de recunoaștere a vinovăției este o modalitate de sesizare a instanței de judecată, alături de celelalte două modalități de sesizare existente: rechizitoriul emis de procuror și plângerea formulată împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteră în judecată. Or, și în aceste două ipoteze este necesar ca procurorul să fi dispus anterior punerea în mișcare a acțiunii penale. Astfel, raportat la prima modalitate de sesizare a instanței de judecată, procurorul poate sesiza instanța de judecată prin emiterea rechizitoriului doar în măsura în care anterior dispusese punerea în mișcare a acțiunii penale, în caz contrar urmărirea penală nefiind efectuată în mod complet. Referitor la cea de-a doua modalitate de sesizare a instanței de judecată, în măsura în care s-a făcut plângere împotriva unei soluții de neurmărire sau netrimiteră în judecată, judecătorul de cameră preliminară va putea dispune începerea judecării, instanța de judecată fiind, deci, sesizată, conform art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) din C.proc.pen., doar în măsura în care anterior a fost dispusă și punerea în mișcare a acțiunii penale, în caz contrar instanța de judecată putând dispune doar soluțiile prevăzute de art. 341 alin. (6) lit. a), b) și c).

Pe cale de consecință, considerăm pe deplin justificată opțiunea legiuitorului de a oferi posibilitatea încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției doar inculpatului, nu și suspectului, întrucât, din punctul nostru de vedere, nu există niciun motiv pentru care ar trebui făcută o distincție între modurile de sesizare a instanței de judecată după cum a fost sau nu pusă în mișcare acțiunea penală. Totuși, nu vedem niciun impediment care să îl împiedice pe suspect să solicite³⁰ procurorului încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, în măsura în care acesta are cunoștință despre această procedură specială, atât timp cât cererea inculpatului va putea produce efecte doar după punerea în mișcare a acțiunii penale³¹.

b) Inculpatul să fie o persoană fizică sau o persoană juridică

Considerăm, alături de alți autori³², că **atât inculpatului persoană fizică, cât și inculpatului persoană juridică îi este conferită posibilitatea de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției.**

În ceea ce privește inculpatul persoană fizică, menționăm că **atât persoana fizică minoră, cu încuviințarea reprezentantului legal, cât și persoana fizică majoră, pot încheia un acord de recunoaștere a vinovăției.**

Subliniem faptul că doar prin O.U.G. nr. 18/2016 i-a fost conferită și inculpatului minor posibilitatea

²⁹ Proba este „un element de fapt care servește la constatarea existenței sau inexistenței unei infracțiuni, la identificarea persoanei care a săvârșit-o și la cunoașterea împrejurărilor necesare pentru justa soluționare a cauzei”- I. Neagu, *Drept procesual penal*, Ed. Academiei, București, 1988, p. 220.

³⁰ Sublinem faptul că în această ipoteză ne referim strict la simpla solicitare a inculpatului de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției. Cererea acestuia va putea fi primită de procuror doar după punerea în mișcare a acțiunii penale, când există un anumit material probator, cu atât mai mult cu cât este nevoie de avizul prealabil al procurorului ierarhic superior. Or, apreciem că acest aviz prealabil este dat și în funcție de probele existente.

³¹ În același sens, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 31.

³² N. Volonciu, A. S. Uzlău, D. Atășei, C. M. Chiriță, T. V. Gheorghe, C. Ghigheci, R. Moroșanu, G. Tudor, V. Văduva, C. Voicu, *Noul cod de procedură penală*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 1266; M. M. Bârsan, M. M. Cardiş, *op. cit.*, p. 39. În sens contrar, a se vedea A. Zarafiu, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, ed. a 2-a, Ed. C. H. Beck, București, 2015, p. 506. Argumentul care se aduce în acest sens este că pentru persoana juridică se prevede o procedură specială și, pe cale de consecință, o normă specială nu se poate completa cu o altă normă specială, ci cu o normă generală. Ni se pare criticabil acest argument întrucât nu doar tragerea la răspundere penală a persoanei juridice este o procedură specială, care se bucură de o reglementare distinctă. Astfel, și procedura în cauzele cu infactori minori reprezintă o procedură specială. Cu privire la aceștia din urmă, chiar dacă în acord cu O.U.G. nr. 18/2016 inculpații minori pot încheia un acord de recunoaștere a vinovăției, anterior acestei ordonanțe de urgență legiuitorul a prevăzut în mod expres că inculpații minori nu pot uza de procedura acordului de recunoaștere a vinovăției. Or, considerăm că în măsura în care voința legiuitorului ar fi fost aceea de a întezice și persoanei juridice încheierea unui asemenea acord, ar fi prevăzut în mod expres această interdicție.

de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției, anterior acestei O.U.G. legiuitorul prevăzând în mod expres, în cadrul art. 478 alin. (6) din C.proc.pen., că inculpații minori nu pot încheia un asemenea acord. Din punctul nostru de vedere, este mai mult decât binevenită această modificare, în condițiile în care anterior acestei modificări, imposibilitatea inculpaților minori de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției a reprezentat unul dintre aspectele controversate din cadrul acestei proceduri speciale, existând autori care salutau³³ această opțiune a legiuitorului, în timp ce alții considerau că alegerea este una nejustificată³⁴. În acest context, se pune problema de a ști la ce moment trebuie apreciat faptul că inculpatul este minor³⁵, cât și dacă, în condițiile existenței unui concurs de infracțiuni, dintre care unele săvârșite în timpul minorității, iar altele după ce inculpatul a devenit major, se poate sau nu încheia un acord de recunoaștere a vinovăției³⁶. În ceea ce ne privește, este pe deplin justificat ca și inculpații minori să poată încheia un acord de recunoaștere a vinovăției, în condițiile în care în acest mod există posibilitatea de a se obține pentru aceștia o soluție mai favorabilă.

Menționăm faptul că **și în ipoteza participației penale se poate încheia un acord de recunoaștere a vinovăției**. Un aspect controversat cu privire la această chestiune este dacă, în situația în care, la același moment, mai mulți inculpați doresc să uzeze de această procedură abreviată, se va încheia un acord distinct cu fiecare dintre aceștia sau va fi suficient un singur acord cu privire la toți inculpații.

Pe de o parte, au fost exprimate opinii³⁷, la care achiesăm și noi, în sensul că, întrucât acordul are o natură personală și consensuală, acesta va trebui încheiat distinct, cu fiecare participant în parte. Argumentul celor care susțin o astfel de opinie constă în dispozițiile art. 478 alin. (5) C.proc.pen., conform căruia, „Dacă acțiunea penală s-a pus în mișcare față de mai mulți inculpați, se poate încheia un acord de recunoaștere a

³³ Potrivit acestei opinii, opțiunea legiuitorului urma a fi apreciată prin raportare la dreptul național. În acest sens, a se vedea F. Cotoi, V. Brutaru, *Efectele recunoașterii vinovăției în dreptul penal*, Ed. C.H.Beck, București, 2013, p. 64; G. Bodoroncea în M. Udrioiu (coord.), *op. cit.*, p. 1221; G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 323. Argumentul care era adus în acest sens era că o măsură educativă are în vedere formarea personalității minorului, fiind în avantajul său aplicarea unei asemenea măsuri. Mai mult, minorul, în calitatea sa de actor al procesului penal, foarte vulnerabil, ar putea fi manipulat ori constrâns mult mai ușor să încheie un acord de recunoaștere a vinovăției. În acest sens, a se vedea V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 31.

³⁴ Conform acestui punct de vedere, prin recurgerea la această procedură specială ar putea să i se creeze inculpatului minor o situație mai favorabilă, spre deosebire de ipoteza în care s-ar urma procedura obișnuită. Cei care susțineau o asemenea opinie, apreciau că acordul ar trebui să poată fi încheiat cu încuviințarea reprezentantului legal, în prezența unui consilier de probațiune și a unui avocat. În acest sens, a se vedea P. Buneci (coord.), *op. cit.*, p. 576; din punctul nostru de vedere este inutilă mențiunea conform căreia inculpatul minor trebuie să fie asistat de un avocat, având în vedere faptul că asistența juridică este oricum obligatorie și în cazul inculpatului major.

³⁵ Cu privire la acest aspect, existau două posibilități: fie ne raportăm la momentul săvârșirii infracțiunii, fie la momentul la care se dorea încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției. În literatura de specialitate s-a apreciat că încheierea acordului constituie un act de dispoziție, care nu poate fi încheiat de un inculpat minor întrucât acesta nu are capacitate în acest sens. În consecință, momentul pe care trebuie să îl avem în vedere pentru a stabili dacă inculpatul este sau nu minor este momentul la care se dorește încheierea unui asemenea acord, iar nu cel al comiterii faptei. Aceasta se datorează faptului că interdicția a fost instituită în scopul protejării minorului, întrucât acesta este mai lesne influențabil, putând fi utilizate mai ușor manopere dolosive pentru a-l determina pe acesta să uzeze de această procedură simplificată. Mai mult, în baza aceluiași raționament, s-a apreciat că în măsura în care o persoană devine iresponsabilă ulterior comiterii faptei, interdicția de a încheia un acord de recunoaștere a vinovăției ar trebui prevăzută în mod expres și pentru aceasta. În acest sens, se vedea, A. V. Iugan, *Discuții cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției*, în „Dreptul”, nr. 5/2015, pp. 177-178; A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 50. Apreciem că, anterior O.U.G. nr. 18/2016, se putea argumenta și opinia conform căreia, prin raportare la dreptul intern, momentul avut în vedere pentru stabilirea minorității inculpatului este cel al comiterii faptei. În acest sens, s-ar fi putut aduce drept argumente art. 480 alin. (1) C.proc.pen., care însă, prin aceeași O.U.G. a fost modificat, art. 114 Cod pen. și art. 134 Cod pen. Mai mult, această interdicție prevăzută de legiuitor pentru minori era analizată și în cadrul procedurii speciale în cauzele cu infractori minori, unde se ajungea la aceeași concluzie. În acest sens, a se vedea C. Ghigheci în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1253.

³⁶ Cu privire la această chestiune, apreciam, alături de alți autori, că pentru infracțiunile săvârșite după împlinirea vârstei de 18 ani, prin raportare la art. 129 Cod pen. și în măsura în care erau respectate și celelalte condiții ale acordului de recunoaștere a vinovăției, inculpatul minor devenit major trebuia să aibă posibilitatea de a încheia un astfel de acord. În același sens, a se vedea F. Cotoi, V. Brutaru, *op. cit.*, p. 66; M. M. Bârsan, M. M. Cardîș, *op. cit.*, p. 43.

³⁷ În acest sens, a se vedea F. Cotoi, V. Brutaru, *op. cit.*, p. 64; S. Siserman, *Considerații privind acordul de recunoaștere a vinovăției*, articol disponibil online pe www.juridice.ro (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016); A. Roman, *op. cit.*, p. 177; Ș. G. Daniel, *Rolul instanței de judecată în realizarea acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016); M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 51; C. Voicu ș.a., *op. cit.*, pp. 571-572; V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 30; A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 84; I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 477, M.M. Bârsan, M.M. Cardîș, *op. cit.*, p. 41.

vinovăției distinct cu fiecare dintre aceștia, fără a fi adusă atingere prezumției de nevinovăție a inculpaților pentru care nu s-a încheiat acord.”

Pe de altă parte, există și autori³⁸ ce consideră că nu trebuie exclusă nici ipoteza de a se încheia un singur acord pentru toți inculpații. Argumentul adus se fundamentează pe dispozițiile art. 485 alin. (2) C.proc.pen., conform căruia, „Instanța poate admite acordul de recunoaștere a vinovăției numai cu privire la unii dintre inculpați.” În baza acestui raționament, negocierea va trebui realizată cu fiecare inculpat în parte.

c) *Pedeapsa prevăzută de lege să fie amenda sau închisoare de cel mult 15 ani*

O altă condiție necesară pentru ca procurorul și inculpatul să poată încheia în mod valabil un acord de recunoaștere a vinovăției este, conform art. 480 alin. (1) C.proc.pen., ca pedeapsa prevăzută de lege să fie amenda sau închisoarea de cel mult 15 ani.

Sintagma „pedeapsă prevăzută de lege” are sensul prevăzut de art. 187 din Cod pen., potrivit căruia, „Prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în formă consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.” În ipoteza unui concurs de infracțiuni, suntem de părere că va fi avută în vedere pedeapsa prevăzută de lege pentru fiecare infracțiune în parte.

Sub acest aspect, în literatura juridică de specialitate³⁹ a fost criticată opțiunea legiuitorului de a condiționa încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției de pedeapsa prevăzută de lege pentru o anumită infracțiune, considerându-se că recurgerea la această procedură specială ar fi trebuit să fie condiționată de limitele de pedeapsă rezultate din încadrarea juridică a infracțiunii pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală. Principalul argument adus în acest sens a fost acela că trebuie să se țină seama de pericolozitatea concretă pe care o prezintă făptuitorul, iar nu de gradul abstract de pericol social al faptei, aspect care este în măsură să creeze inechități.

Cu toate că suntem total de acord și noi că prin raportare la pedeapsa prevăzută de lege se pot crea unele inechități⁴⁰, totuși, suntem de părere că, pentru o mai bună previzibilitate, este justificată opțiunea legiuitorului de a avea în vedere un criteriu obiectiv, iar nu unul subiectiv, constând în situația personală a inculpatului⁴¹.

În concret, **pedeapsa prevăzută de lege poate să fie închisoare de cel mult 15 ani⁴², amendă sau închisoare alternativ cu amendă**, avându-se în vedere limita maximă a pedepsei. Subliniem faptul că, în măsura în care se negociază o soluție de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, trebuie să fie respectate și condițiile prevăzute de art. 80 și 83 Cod pen.

De lege ferenda, pentru evitarea situațiilor inechitabile, ar fi oportun ca legiuitorul să prevadă infracțiunile pentru care nu se poate încheia un acord de recunoaștere a vinovăției⁴³.

d) *Din probe să rezulte suficiente date cu privire la fapta și vinovăție*

O altă condiție care vizează încheierea în mod valabil a unui acord de recunoaștere a vinovăției vizează

³⁸ În acest sens, a se vedea G. Bodoronca, *op. cit.*, p. 331; A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016); P. Buneci (coord.), *op. cit.*, p. 576.

³⁹ A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

⁴⁰ Ne imaginăm în acest sens două ipoteze: o primă ipoteză în care inculpatul săvârșește o infracțiune în forma tentativei și o a doua ipoteză în care inculpatul săvârșește o infracțiune în stare de recidivă postexecutorie. Dacă ne raportăm la pedeapsa prevăzută de lege, în unele cazuri, cu privire la prima situație, inculpatul nu va putea încheia un acord de recunoaștere a vinovăției, iar în cea de-a doua situație, inculpatul va putea încheia un asemenea acord.

⁴¹ Pentru ilustrare, ne gândim la ipoteza unei participații penale, când doi inculpați sunt acuzați de săvârșirea unei infracțiuni de tâlhărie calificată, unul dintre aceștia comițând infracțiunea în stare de recidivă postexecutorie, caz în care, dacă am avea în vedere situația personală a fiecărui inculpat în parte, inculpatul recidivist nu va putea încheia un acord de recunoaștere a vinovăției.

⁴² În legătură cu această chestiune, trebuie remarcată o inconsecvență a legiuitorului. Astfel, menționăm faptul că în proiectul C.proc.pen. se arată că această procedură specială se poate încheia doar pentru infracțiunile sancționate cu amendă sau închisoare de cel mult 5 ani. Cu toate acestea, la intrarea în vigoare a C.proc.pen. se prevedea că maximul închisorii poate să fie de 7 ani. Ulterior, prin O.U.G. nr. 18/2016 maximul pedepsei închisorii pentru care poate fi încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției a fost ridicat la 15 ani.

⁴³ Spre exemplu, apreciem că ar trebui excluse infracțiunile pedepsite cu detențiune pe viață și infracțiunile contra libertății și integrității sexuale (opțiunea noastră are în vedere, pe de o parte, gravitatea infracțiunii, iar pe de altă parte, impactul pe care săvârșirea unei infracțiuni îl poate avea asupra laturii psihice a victimei).

standardul de probă existent. Datorită terminologiei folosite de legiuitor în cadrul art. 480 alin. (2) teza întâi C.proc.pen., „din probele administrate să rezulte suficiente date”, spre deosebire de art. 396, unde este utilizată sintagma „dincolo de orice îndoială rezonabilă”, în doctrină nu există unitate de păreri cu privire la standardul de probă.

Pe de o parte, există voci⁴⁴ care consideră faptul că legiuitorul român pare să introducă același standard de probă în ceea ce privește punerea în mișcare a acțiunii penale și datele suficiente care trebuie să existe pentru a se încheia în mod valabil un acord de recunoaștere a vinovăției însă, în același timp, un standard diferit față de procedura comună, când procurorul sesizează instanța de judecată prin rechizitoriu. În concepția aceluiași autor, această opțiune a legiuitorului român este una justificată. Un argument care se aduce în acest sens este acela că, prin încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, nu mai există un conflict între inculpat și Ministerul Public. Totodată, se susține că standardul de probă, mai presus de orice îndoială rezonabilă, suferă o restrângere prin chiar consimțământul la acord al inculpatului⁴⁵.

Din punctul nostru de vedere, raportat la terminologia folosită de legiuitor, **standardul de probă este diferit față de procedura obișnuită**, însă, în ceea ce ne privește, nu considerăm justificată această opțiune a legiuitorului. Astfel, chiar dacă se poate susține că nu mai există un conflict între Ministerul Public și inculpat, apreciem că standardul de probă trebuie să fie același ca și în cazul procedurii obișnuite, pentru a nu fi afectată calitatea actului de justiție.

Unii autori sunt de părere că această condiție este inutilă, din moment ce legiuitorul oricum condiționează încheierea acordului de momentul punerii în mișcare a acțiunii penale⁴⁶.

Pe de altă parte, se apreciază că⁴⁷, în ciuda faptului că dispozițiile art. 480 alin. (2) din C.proc.pen. ar putea fi interpretate în sensul că în cazul acordului de recunoaștere a vinovăției se prevede un standard al probei inferior celui existent în cazul procedurii obișnuite, totuși, vor trebui respectate garanțiile unui proces echitabil, deci inclusiv în ceea ce privește probele din care rezultă că o persoană a săvârșit o infracțiune. Astfel, nu trebuie să fie afectat rolul judecătorului de a certifica consistența materialului probator, iar în măsura în care nu sunt respectate condițiile pentru a putea fi adoptată o anumită soluție, instanța de judecată va respinge acordul. Mai mult, a fost exprimată și opinia conform căreia standardul de probă este mult mai ridicat decât cel pe care l-ar presupune sintagma „suficiente date”, întrucât „procurorul, încă din momentul în care dispune punerea în mișcare a acțiunii penale, trebuie să constate, pe baza unui raționament juridic, că într-o anumită cauză există probe din care rezultă, dincolo de orice îndoială rezonabilă, întrunirea tuturor elementelor constitutive ale unei infracțiuni”⁴⁸.

e) Inculpatul să fie asistat de un avocat

Conform art. 480 alin. (2) teza a 2-a din C.proc.pen., la momentul încheierii acordului, asistența juridică este obligatorie.

Se poate observa faptul că art. 90 C.proc.pen. reglementează cazurile de asistență juridică obligatorie a suspectului și a inculpatului. În conformitate cu lit. a), teza finală, asistența juridică este obligatorie și „în alte cazuri prevăzute de lege”. Or, apreciem că un alt asemenea caz îl reprezintă încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției.

Astfel, inculpatul poate avea un apărător ales sau, în măsura în care nu beneficiază de resursele financiare necesare angajării unui avocat, procurorul va trebui să ia măsuri pentru ca inculpatului să îi fie desemnat un avocat din oficiu, fiind aplicabile dispozițiile art. 91 alin. (2-5) C.proc.pen.⁴⁹.

⁴⁴ A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

⁴⁵ V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 30.

⁴⁶ F. Cotoi, V. Brutaru, *op. cit.*, p. 69.

⁴⁷ G. Bodoroncea în M. Udroui (coord.), *op. cit.*, pp. 1232-1233.

⁴⁸ Ș. G. Daniel, *Rolul procurorului în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

⁴⁹ Totodată, în literatura de specialitate se susține faptul că în măsura în care instanța de judecată va constata faptul că prestația avocatului este ineficientă, în sensul în care acesta nu îi explică în mod corect clientului său care sunt consecințele ce decurg din încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, evaluează greșit poziția procesuală a acestuia ori îi prezintă inculpatului greșit norma legală care se va aplica, va putea respinge acordul, putându-se încheia ulterior un nou acord, astfel încât inculpatul să

În opinia noastră, această condiție este prevăzută de C.proc.pen. întrucât, în multe situații, inculpatul nu are cunoștințe juridice sau nu are suficiente cunoștințe juridice pentru a înțelege semnificația acestei proceduri speciale. Apreciem că avocatul trebuie să îi aducă la cunoștință inculpatului condițiile necesare încheierii acordului, avantajele, dezavantajele și consecințele pe care le presupune această procedură pentru ca, raportat la împrejurările concrete ale cauzei și având în vedere materialul probator existent, inculpatul să ia o decizie în cunoștință de cauză.

Subliniem faptul că legiuitorul nu este foarte explicit cu privire la momentul la care asistența juridică este obligatorie, art. 480 alin. (2) teza a 2-a C.proc.pen. specificând doar faptul că asistența juridică este obligatorie „la momentul încheierii acordului”. Noi suntem de părere că această sintagmă trebuie interpretată în sensul că **asistența juridică este obligatorie pe parcursul întregii proceduri, de la momentul inițierii și până la momentul la care acordul se încheie în formă scrisă și este semnat de procuror și inculpat**⁵⁰.

De lege ferenda, apreciem că ar fi oportun ca legiuitorul să prevadă că asistența juridică este obligatorie pe tot parcursul procedurii de negociere și să stabilească, cel puțin cu titlu exemplificativ, ce presupune această asistență juridică⁵¹.

f) Rolul procurorului ierarhic superior

Rolul procurorului ierarhic superior se mărginește, conform art. 478 alin. (2) și (4) din C.proc.pen., **la a stabili limitele și la a aviza efectele acordului, acesta neavând posibilitatea de a avea inițiativa încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției și nici de a-i impune procurorului de caz să încheie un asemenea acord**⁵².

În ceea ce privește numărul de avize emise de procurorul ierarhic superior, momentul emiterii, forma și conținutul acestora, în literatura de specialitate nu a existat un punct de vedere unitar⁵³.

Într-o primă opinie⁵⁴, se susține că va exista un singur aviz, iar momentul la care se emite este anterior semnării acordului de către procuror și inculpat. Astfel, după ce va exista o inițiativă din partea unuia dintre titulari, procurorul va stabili cu inculpatul soluția, felul, quantumul și forma de executare a pedepsei, urmând a redacta acordul. Ulterior, va supune proiectul acordului procurorului ierarhic superior, care, dacă va fi de acord cu cele stabilite, va face mențiune pe actul înaintat de procuror. Rezultă că, potrivit acestei opinii, cel care stabilește conținutul acordului este procurorul de caz.

Într-o altă concepție⁵⁵, procurorul ierarhic superior va emite tot un singur aviz, însă prealabil încheierii acordului dintre procurorul de caz și inculpat. În susținerea acestei poziții se pornește de la succesiunea menționată în C.proc.pen. privind efectele acordului, alin. (2), și limitele acordului prevăzute la alin. (4). Astfel, nu s-ar putea avea în vedere că alin. (2), care se referă la efectele acordului, ar reprezenta o procedură ulterioară celei reglementate de alin. (4), cu atât mai mult cu cât acordul, prin el însuși, nu produce vreun efect în privința inculpatului, ci doar încuviințarea sa de către instanța de judecată. Prin urmare, se apreciază că în alin. (2) este instituită regula generală, conform căreia acordul este condiționat de avizul procurorului ierarhic superior, urmând ca alin. (4) să prevadă și să transpună condițiile în care se obține avizul prealabil și scris⁵⁶. Mai mult, raportat la întregul art. 478, primele două alineate ar constitui regula generală, urmând ca alin. (3-6) să transpună condiții ale încheierii acordului. În altă ordine de idei, pot exista două interpretări⁵⁷. Potrivit primeia,

fie reprezentat în mod corect. În acest sens, a se vedea T. Amza, *Acordul de recunoaștere a vinovăției- metodă specială de judecată prevăzută de Noul Cod de procedură penală*, în „Revista română de criminalistică”, nr. 4, august, 2014, p. 1717.

⁵⁰ În același sens, a se vedea C. Ghigheci, în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1273; V. Pușcașu, *op. cit.*, p. 35; A. V. Iugan., *op. cit.*, pp. 54-55.

⁵¹ Considerăm că ar fi utilă o asemenea precizare pentru ca inculpatul să nu invoce ulterior, în fața instanței de judecată, faptul că el nu a înțeles ce presupune această procedură simplificată și care sunt consecințele acesteia.

⁵² În același sens, a se vedea M. Udroi, *Procedură penală. Partea specială*, Ed. C. H. Beck, București, 2014, p. 408.

⁵³ Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, *Procedura de încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției. Studiu*, 7 aprilie 2014, p. 3, material disponibil online pe adresa http://www.mpublic.ro/presa/2014/studiu_acord_recunostere.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016). Subliniem faptul că toate cele trei opinii la care vom face referire în continuare au fost prezentate în cadrul acestui studiu.

⁵⁴ Potrivit modelelor de acte procedurale întocmite de INM.

⁵⁵ G. Bodoroncea, *op. cit.*, pp. 324-325; Ministerul Public, PICCJ, *op. cit.*, p. 3; A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 65.

⁵⁶ Procurorul ierarhic superior va emite un „Aviz privind încheierea și limitele acordului de recunoaștere a vinovăției în dosarul nr...”, precizând, totodată, limitele în care procurorul urmează a stabili conținutul acordului.

⁵⁷ G. Bodoroncea, *op. cit.*, pp. 324-325.

procurorul de caz îl va încunoștința pe procurorul ierarhic superior în legătură cu intenția de a încheia acordul⁵⁸, procurorul ierarhic superior va aviza propunerea, iar dacă avizul este pozitiv, acesta va stabili și limitele, urmând ca procurorul de caz să întocmească acordul, stabilind limitele raportat la avizul dat de procurorul ierarhic superior și procedând la încheierea acestuia cu inculpatul. Potrivit celei de-a doua interpretări, procurorul de caz, prin referat, va propune și limitele acordului, limite care vor putea fi acceptate fără rezerve de procurorul ierarhic superior sau vor putea fi modificate total sau parțial. Ulterior se va încheia acordul cu inculpatul. În consecință, cel care va stabili limitele acordului va fi procurorul ierarhic superior procurorului de caz.

Conform celei de-a treia opinii⁵⁹, la care ahiesăm și noi, vor exista două avize, unul prealabil, cel prevăzut de alin. (4) al art. 478 și unul ulterior încheierii acordului, cel prevăzut de alin. (2) al aceluiași articol. În concret, procurorul ierarhic superior va emite un aviz prealabil, care se va materializa într-un înscris, ce va trebui să cuprindă limitele încheierii acordului, urmând ca procurorul de caz să întocmească acordul, în conformitate cu limitele stabilite de procurorul ierarhic superior. Astfel, inculpatul va cunoaște limitele între care se poate negocia, iar procurorul de caz nu va putea să îi creeze inculpatului o situație mai ușoară decât cea prevăzută de procurorul ierarhic superior. Însă, dacă prin încheierea acordului procurorul de caz va crea o situație mai grea pentru inculpat⁶⁰, aceasta nu va reprezenta o încălcare a limitelor stabilite de procurorul ierarhic superior⁶¹. După aceea, procurorul ierarhic superior va emite un alt aviz, care se poate materializa într-o mențiune pe înscrisul unde a fost redactat actul. Acest al doilea aviz condiționează aducerea acordului încheiat de procuror în fața instanței de judecată⁶².

Raportat la opinia potrivit căreia există două avize, o problemă care poate fi pusă este ce se întâmplă dacă lipsește unul dintre avize.

În literatura de specialitate⁶³, se face distincție după cum lipsește primul sau cel de-al doilea aviz. În ceea ce privește primul aviz, din punct de vedere al Ministerului Public, lipsa acestuia nu ar influența procedura, aceasta putând fi validată, implicit, prin emiterea celui de-al doilea aviz. Situația se prezintă însă diferit din perspectiva inculpatului. Astfel, acesta ar putea invoca nulitatea relativă, dacă ar demonstra că în măsura în care procurorul ierarhic superior ar fi emis aviz prealabil și ar fi determinat limite mai mici ale pedepsei, acesta ar fi suferit o vătămare, având în vedere faptul că exista posibilitatea de a se negocia o pedeapsă mai mică. Cu referire la cel de-al doilea aviz, lipsa acestuia va putea fi remediată prin aplicarea dispozițiilor art. 484 alin. (1) C.proc.pen.

3. Obiect

Inculpatul trebuie să recunoască fapta comisă, să accepte încadrarea juridică dată faptei prin ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale, procedura de negociere urmând a se derula cu privire la felul și cuantumul pedepsei, forma de executare a acesteia, felul măsurii educative sau cu privire la soluția de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei.

⁵⁸ Concretizat într-un referat: „Referat cu propunere de avizare a încheierii unui acord de recunoaștere a vinovăției”, referat care va cuprinde starea de fapt, încadrarea juridică dată faptei și se va justifica de ce se dorește încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției.

⁵⁹ Ministerul Public, PICCJ, *op. cit.*, p. 3.

⁶⁰ C. Voicu ș.a., *op. cit.*, pp. 570-571.

⁶¹ Potrivit unei alte opinii, instanța de judecată nu va putea respinge acordul în măsura în care procurorul de caz și inculpatul ajung la o soluție diferită de cea stabilită prin avizul prealabil al procurorului ierarhic superior, în măsura în care acesta din urmă avizează în acest mod acordul. În acest sens, a se vedea M. Udroui, *op. cit.*, p. 409.

⁶² C. Voicu ș.a., *op. cit.*, p. 571.

⁶³ A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro. Menționăm faptul că a mai fost exprimată și o altă opinie, conform căreia, indiferent că lipsește primul aviz sau cel de-al doilea, sau ambele, raportat la dispozițiile art. 485 C.proc.pen., instanța de judecată nu va putea respinge acordul întrucât existența avizelor este prevăzută de art. 478, iar instanța de judecată ar putea să respingă acordul doar pentru lipsa mențiunilor prevăzute de art. 480-482 C.proc.pen. Astfel, o soluție ar fi ca procurorul ierarhic superior să invoce dispozițiile art. 304 C.proc.pen., infirmând actul procurorului de caz pentru motive de nelegalitate sau de netemeinicie. În acest sens, a se vedea Ș. G. Daniel, *Rolul procurorului în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro. Subliniem faptul că acest argument nu mai poate fi susținut, în condițiile în care, în acord cu O.U.G. nr. 18/2016, instanța de judecată va putea respinge acordul de recunoaștere a vinovăției și în măsura în care soluția cu privire la care s-a ajuns la un acord este una nelegală.

a) *Recunoașterea comiterii faptei și acceptarea încadrării juridice*

În primul rând, **inculpatul trebuie să recunoască fapta comisă**, adică, așa cum a fost subliniat în literatura de specialitate, inculpatul își asumă săvârșirea faptei reținute în sarcina sa, fără a avea ceva de obiectat cu privire la aceasta⁶⁴. Apreciem că acest aspect presupune, pe de o parte, ca inculpatul să recunoască fapta în materialitatea sa și că aceasta este o infracțiune, iar pe de altă parte, inculpatul să recunoască faptul că el a comis respectiva infracțiune (în calitate de autor/coautor/instigator/complice).

În al doilea rând, **inculpatul trebuie să accepte încadrarea juridică dată faptei prin ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale**.

O primă chestiune care trebuie subliniată are în vedere conținutul sintagmei „încadrare juridică”, aspect care a fost definit în doctrină ca reprezentând „totalitatea normelor existente pentru a se determina caracterizarea sa juridică, iar nu o simplă corespondență dintre faptă și textul de lege care incriminează infracțiunea respectivă”⁶⁵. În concret, suntem de părere că vor trebui avute în vedere atât dispozițiile din partea generală, cât și cele din partea specială a Cod pen., astfel încât la momentul la care inculpatul dorește încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, acesta să cunoască toate instituțiile incidente în stabilirea cuantumului pedepsei⁶⁶.

Un alt aspect care trebuie evidențiat este terminologia folosită de legiuitor în cadrul art. 479 C.proc. pen., „acceptarea încadrării juridice”. Aceasta înseamnă că încadrarea juridică nu poate reprezenta obiect al negocierii dintre procuror și inculpat, acesta din urmă având doar posibilitatea de a achiesa la încadrarea juridică⁶⁷ dată faptei de către procuror prin ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale⁶⁸.

Odată recunoscută fapta și acceptată încadrarea juridică, apreciem că aceasta se va materializa într-o formă scrisă. Argumentul pe care îl aducem în acest sens are la bază dispozițiile art. 482 C.proc.pen., conform căruia, alături de alte mențiuni, acordul trebuie să cuprindă și „declarația expresă a inculpatului prin care recunoaște comiterea faptei și acceptă încadrarea juridică pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală”.

De asemenea, se ridică întrebarea de a ști dacă inculpatul are posibilitatea de a-și retrage declarația făcută înaintea procurorului. În ceea ce ne privește, apreciem că răspunsul este unul pozitiv. Credem că un argument pe care putem să îl aducem în acest sens este faptul că, în proiectul C.proc.pen. se prevedea expres faptul că după momentul încheierii acordului, procurorul și inculpatul nu pot reveni asupra acestuia. Or, din moment ce s-a renunțat la această mențiune, considerăm că, printr-o interpretare *per a contrario*, legiuitorul a dorit să ofere posibilitatea inculpatului de a reveni asupra declarației.

b) *Fel, cuantum și formă de executare a pedepsei. Felul măsurii educative. Soluția de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei*

Odată recunoscută fapta și acceptată încadrarea juridică, se va ajunge la **procedura de negociere**⁶⁹. Aceasta **se va purta cu privire la felul, cuantum și forma de executare a pedepsei, felul măsurii educative sau cu privire la soluția de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei**.

În ceea ce privește felul pedepsei, avem în vedere pedeapsa principală, pedeapsa accesorie și pedeapsa complementară. Astfel, cu privire la pedeapsa principală se va stabili, raportat la conținutul normei de incriminare a infracțiunii ce formează obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției, dacă se aplică pedeapsa amenzii sau a închisorii, urmând ca aceasta să fie individualizată. Dacă se apreciază că sunt necesare și pedepse accesorii sau

⁶⁴ T. Amza, *op. cit.*, p. 1717.

⁶⁵ G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 326.

⁶⁶ În același sens, a se vedea B. Micu, A. G. Păun, R. Slăvoiu, *Procedură penală, Curs pentru admiterea în magistratură și avocatură. Teste-grilă*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 373.

⁶⁷ În doctrină s-a apreciat că în măsura în care procurorul stabilește o încadrare juridică greșită, inculpatului trebuie să i se ofere posibilitatea de a solicita schimbarea încadrării juridice, fie personal, fie prin reprezentant. În acest sens, a se vedea B. Micu, A. G. Păun, R. Slăvoiu, *op. cit.*, p. 373.

⁶⁸ În literatura de specialitate a fost criticată opțiunea legiuitorului de a raporta încadrarea juridică la momentul punerii în mișcare a acțiunii penale, apreciindu-se că ar trebui avut în vedere momentul recunoașterii făcute de inculpat, în condițiile în care, după momentul punerii în mișcare a acțiunii penale, ar putea exista o schimbare de încadrare juridică. Pentru o discuție mai amplă, a se vedea A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

⁶⁹ În doctrină se apreciază că procurorul și inculpatul pot conveni asupra acordului atât în cadrul unei proceduri orale, cât și prin transmiterea unor înscrisuri. În acest sens, a se vedea I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 476.

complementare (atunci când acestea sunt facultative), negocierea se va purta și cu privire la acestea.

Cu privire la cuantumul⁷⁰ pedepsei, în acord cu modificările aduse de O.U.G. nr. 18/2016, acesta se va stabili între limitele legale prevăzute pentru infracțiunea ce formează obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției, reduse cu o treime⁷¹. În măsura în care se are în vedere un concurs de infracțiuni, pedeapsa va trebui să fie stabilită pentru fiecare infracțiune în parte, urmând a se aplica regulile de la concursul de infracțiuni⁷², iar dacă infracțiunea ce formează obiectul acordului este săvârșită în stare de pluralitate intermediară sau recidivă postcondamantorie, „acordul trebuie să cuprindă și mențiunea privind contopirea noii pedepse cu restul rămas neexecutat sau cu pedeapsa anterioară și cu privire la determinarea pedepsei rezultante”⁷³.

Procurorul și inculpatul vor putea negocia o soluție de renunțare la aplicarea pedepsei, de amânare a aplicării pedepsei sau o soluție de condamnare. Cu privire la această din urmă soluție, executarea pedepsei va putea fi suspendată sub supraveghere sau va fi executată în regim de detenție. Subliniem faptul că, în măsura în care se dorește negocierea unei soluții de renunțare la aplicarea pedepsei, trebuie respectate și condițiile prevăzute de art. 80 Cod pen., pentru soluția de amânare a aplicării pedepsei⁷⁴ trebuie avute în vedere și condițiile prevăzute de art. 83 Cod pen., iar dacă pedeapsa nu va fi executată în regim de detenție, ci va fi suspendată sub supraveghere⁷⁵, vor trebui respectate și condițiile prevăzute de art. 91 Cod pen.

În ceea ce îi privește pe inculpații minori, se va putea negocia felul măsurii educative. În acest context, se are în vedere alegerea unei măsuri educative privative sau neprivative de libertate. Considerăm că se va putea opta pentru o măsură educativă neprivativă de libertate, cu toate că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 114 alin. (2) Cod pen. pentru luarea unei măsuri educative privative de libertate. Însă, suntem de părere că nu se va putea alege o măsură educativă privativă de libertate, atât timp cât nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege. Totodată, credem că atât în cadrul măsurilor educative neprivative de libertate, cât

⁷⁰ În stabilirea cuantumului pedepsei, în doctrină s-a pus întrebarea ce anume se întâmplă cu acele cauze care pot determina micșorarea sau mărirea cuantumului acesteia. Pe de o parte, a fost exprimată opinia conform căreia procurorul poate reține astfel de cauze, cu excepția circumstanțelor atenuante judiciare și a agravantelor (în acest sens s-a decis în cadrul întâlnirii procurorilor șefi de secție de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și a parchetelor de pe lângă tribunale, din data de 14-15 mai 2015, minută disponibilă online pe adresa

http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1025/Minuta%20intalnire%20practica%20neunitara%20procurori%20sefi%20sectie%20UP%2014-15%20mai%202015.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

Pe de altă parte, a fost exprimată și opinia conform căreia este posibilă și reținerea circumstanțelor atenuante judiciare [în acest sens, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 96; M. Udriou, *op. cit.*, p. 410; G. Bodoroncea în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, pp. 1227-1228)] și a circumstanțelor agravante (Minuta întâlnirii reprezentanților Î.C.C.J. cu președinții secțiilor penale ale curților de apel, Brașov, 4-5 iunie, 2015, p. 32, în A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 99, minută disponibilă online pe http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1032/Minuta%20intalnire%20presedinti%20sectii%20penale.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

⁷¹ Subliniem faptul că prin Decizia Î.C.C.J. nr. 25/2014, s-a prevăzut că „Procurorul nu poate, în faza de urmărire penală, în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției, să rețină dispozițiile art. 396 alin. (10) din C.proc.pen., cu consecințe directe asupra reducerii limitelor de pedeapsă prevăzute de lege pentru infracțiunea săvârșită”. Ulterior, prin O.U.G. nr. 18/2016 s-a statuat că „Inculpatul beneficiază de reducerea cu o treime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei închisorii și de reducerea cu o pătrime a limitelor de pedeapsă prevăzute de lege în cazul pedepsei amenzii. Pentru inculpații minori, se va ține seama de acest aspect la alegerea măsurii educative; în cazul măsurilor educative privative de libertate, limitele perioadelor pe care se dispun aceste măsuri, prevăzute de lege, se reduc cu o treime”.

⁷² A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 108.

⁷³ Jud. Buftea, sent. pen. nr. 125 din 24 martie 2014, în A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 109.

⁷⁴ Cu privire la această soluție, în literatura de specialitate s-a apreciat că existența consimțământului inculpatului de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității nu trebuie privită ca o condiție prealabilă ce trebuie îndeplinită pentru a se putea dispune amânarea aplicării pedepsei, întrucât necesitatea de a-i fi impusă inculpatului o prestare a unei munci neremunerate în folosul comunității se negociază. În acest sens, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, pp. 92-93. Noi avem rezerve față de această opinie, având în vedere faptul că una dintre condițiile necesare pentru a se dispune amânarea aplicării pedepsei este ca inculpatul să își fi dat acordul cu privire la prestarea unei munci neremunerate în folosul comunității. Totodată, apreciem că măsurile de supraveghere nu pot forma obiectul negocierii, întrucât, atât timp cât se ajunge la o soluție de amânare a aplicării pedepsei, acestea sunt obligatorii. Nici termenul de supraveghere nu considerăm că poate face obiectul negocierii, acesta fiind un termen fix, de 2 ani. Se va putea negocia, însă, durata în care inculpatul va trebui să presteze o muncă neremunerată în folosul comunității, însă doar între limitele prevăzute de art. 85 alin. (2) lit. b) din Cod pen. De asemenea, dacă se apreciază că este necesar, se va putea negocia și stabilirea uneia sau a mai multor obligații dintre cele prevăzute de art. 85 alin. (2) din Cod pen.

⁷⁵ Cu privire la această soluție, apreciem că se va putea negocia durata prestării unei munci neremunerate în folosul comunității, însă între limitele prevăzute de art. 92 alin. (1) Cod pen., neputând însă forma obiect al negocierii măsurile de supraveghere prevăzute de art. 93 alin. (1) Cod pen. și nici lipsa oricăreia dintre obligațiile prevăzute de art. 93 alin. (2) Cod pen.

și în cadrul măsurilor educative privative de libertate, se va putea negocia alegerea uneia dintre cele prevăzute de lege, urmând a se respecta condițiile de executare a măsurii educative pentru care s-a optat.

4. Formă. Conținut.

Acordul de recunoaștere a vinovăției se va materializa într-o **formă scrisă**, în acest fel putând fi sesizată instanța de judecată.

În ceea ce privește conținutul, acordul de recunoaștere a vinovăției va trebui să cuprindă mențiunile prevăzute de art. 482 C.proc.pen.: „a) data și locul încheierii; b) numele, prenumele și calitatea celor între care se încheie; c) date privitoare la persoana inculpatului, prevăzute la art. 107 alin. (1); d) descrierea faptei ce formează obiectul acordului; e) încadrarea juridică a faptei și pedeapsa prevăzută de lege; f) probele și mijloacele de probă; g) declarația expresă a inculpatului prin care recunoaște comiterea faptei și acceptă încadrarea juridică pentru care a fost pusă în mișcare acțiunea penală; h) felul și cuantumul, precum și forma de executare a pedepsei ori soluția de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei cu privire la care s-a ajuns la un acord între procuror și inculpat; i) semnăturile procurorului, ale inculpatului și ale avocatului”.

IV. ACORDUL DE RECUNOAȘTERE A VINOVĂȚIEI ÎN FAZA DE JUDECATĂ

1. Instanța competentă

În ceea ce privește instanța de judecată competentă a fi sesizată cu soluționarea unui acord de recunoaștere a vinovăției, dispozițiile consacrate acestei proceduri speciale se completează cu dispozițiile din partea generală a C.proc.pen. în materie de competență. Astfel, conform art. 483 C.proc.pen., va fi sesizată „instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în fond”. În acest context, suntem de părere că trebuie avute în vedere două situații particulare.

Prima ipoteză particulară care trebuie avută în vedere o reprezintă situația în care inculpatul a săvârșit mai multe infracțiuni. Cu privire la acest aspect, apreciem că situația trebuie nuanțată.

Art. 483 alin. (2) teza întâi din C.proc.pen. face distincție după cum, în cazul săvârșirii mai multor infracțiuni, inculpatul recunoaște toate faptele săvârșite sau doar o parte dintre faptele pe care acesta le-a săvârșit⁷⁶. Astfel, conform aceluiași articol, „În situația în care se încheie acordul numai cu privire la unele dintre fapte[...]iar pentru celelalte fapte[...]se dispune trimiterea în judecată, sesizarea instanței se face separat”. **În măsura în care inculpatul recunoaște toate faptele care au fost reținute în sarcina sa prin ordonanța de punere în mișcare a acțiunii penale și sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de lege pentru încheierea valabilă a acordului, se va încheia un singur acord pentru toate infracțiunile. Dacă inculpatul recunoaște doar o parte din faptele săvârșite, sesizarea instanței de judecată se va face separat.** Astfel, pentru infracțiunea/infracțiunile recunoscută/recunoscute instanța de judecată va fi sesizată cu un acord, repartizat aleatoriu instanței competente să judece cauza în fond, iar pentru fapta/faptele pe care inculpatul nu o recunoaște/le recunoaște, procurorul va întocmi un rechizitoriu, prin care va fi sesizat judecătorul de cameră preliminară.

Se poate remarca faptul că legiuitorul român îi oferă inculpatului posibilitatea de a apela la această procedură specială chiar dacă nu recunoaște toate infracțiunile săvârșite.

În ceea ce ne privește, considerăm că în cazul unui concurs de infracțiuni, opțiunea legiuitorului ar putea fi nuanțată. Astfel, noi credem că trebuie să avem în vedere formele pe care le poate îmbrăca un concurs de infracțiuni. În măsura în care inculpatul a săvârșit mai multe infracțiuni aflate în concurs real simplu, nu vedem vreun impediment pentru care acesta nu ar putea încheia un acord de recunoaștere a vinovăției doar pentru

⁷⁶ S-a pus problema de a ști cum se va proceda în situația în care, în cazul unui concurs de infracțiuni, inculpatul încheie un acord de recunoaștere a vinovăției doar cu privire la o parte dintre infracțiunile săvârșite, iar cu privire la celelalte se dispune clasarea. În acest context apar două întrebări. Pe de o parte, se dorește a se cunoaște dacă soluția de clasare se va dispune în același dosar sau într-un alt dosar, format prin disjungere. Concluzia la care s-a ajuns a fost în sensul că ambele soluții sunt legale, însă ar fi preferabilă cea de-a doua variantă. Pe de altă parte, cu privire la dispoziția de disjungere a apărut întrebarea dacă aceasta ar trebui să se regăsească într-o ordonanță distinctă sau chiar în cuprinsul acordului de recunoaștere a vinovăției, soluția fiind în sensul că dispoziția de disjungere trebuie să se regăsească într-o ordonanță distinctă. În acest sens, a se vedea *Minuta întâlnirii procurorilor șefi de secție de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale*, din data de 14-15 mai 2015, pp. 24-25. Minuta este disponibilă online pe adresa:

http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1025/Minuta%20intalnire%20practica%20neunitara%20procurori%20sefi%20sectie%20UP%2014-15%20mai%202015.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

o parte dintre infracțiuni. Însă, din punctul nostru de vedere, situația se prezintă diferit când există o legătură între infracțiunile săvârșite de inculpat. Luând exemplul unui concurs real cu conexitate etiologică, se poate ajunge într-o situație nefirească dacă inculpatul recunoaște doar infracțiunea scop sau doar infracțiunea mijloc. Mergând mai departe cu acest raționament, credem că ar fi cel puțin bizar dacă inculpatul, acuzat de săvârșirea unor infracțiuni aflate în concurs formal⁷⁷, ar recunoaște doar una dintre infracțiunile aflate în concurs.

În doctrină există autori care salută această alegere a legiuitorului, în timp ce alții o apreciază ca fiind criticabilă.

Pe de o parte, se susține că această opțiune a legiuitorului este una pe deplin justificată întrucât pe această cale se poate înlătura posibilitatea constrângerii inculpatului de a recunoaște toate faptele reținute în sarcina sa de către procuror, cu toate că nu este vinovat de săvârșirea tuturor faptelor⁷⁸. Din punctul nostru de vedere, există liberul arbitru, inculpatul nefiind obligat să recunoască fapte pe care, în realitate, nu le-a comis.

Pe de altă parte, opțiunea legiuitorului este criticată pe motiv că persoana vătămată ar putea fi defavorizată⁷⁹. Astfel, se pornește de la premisa că inculpatul a săvârșit un concurs de infracțiuni, dintre care unele se urmăresc la plângere prealabilă. Într-o atare situație, „într-un proces inițiat la plângerea sa, persoana vătămată se va lovi de un acord încheiat între procuror și inculpat”. Pe aceeași linie de idei, persoana vătămată ar fi dezavantajată cu atât mai mult cu cât am putea fi în ipoteza în care procurorul și inculpatul consideră că și persoana vătămată are o culpă în producerea infracțiunii, aspect la care persoana vătămată nu achiesează.

Cea de-a doua situație particulară care trebuie avută în vedere în momentul stabilirii competenței și a modului de sesizare a instanței de judecată se referă la participția penală⁸⁰. **În ceea ce privește competența, și în cazul participăției penale aceasta se va stabili doar în raport de inculpatul care a încheiat un acord**⁸¹. Considerăm, alături de alți autori, că un argument care poate fi adus în acest sens sunt și dispozițiile art. 483 alin. (2) din C.proc.pen., care prevăd că „procurorul înaintează instanței numai actele de urmărire penală care se referă la faptele și persoanele care au făcut obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției”.

Totodată, conform art. 483 alin. (3) C.proc.pen., în măsura în care inculpatul, partea civilă și partea responsabilă civilmente au încheiat o tranzacție sau un acord de mediere, procurorul va înainta instanței de judecată și tranzacția sau, după caz, acordul de mediere.

⁷⁷ Menționăm faptul că în conformitate cu art. 43 alin. (1) din C.proc.pen., concursul formal reprezintă una dintre ipotezele în care reunirea cauzelor este obligatorie. Cu toate acestea, chiar dacă, din punctul nostru de vedere, în cazurile de reunire obligatorie nu ar trebui să poată fi dispusă disjungerea, raportat la modul de redactare al art. 46 C.proc.pen., cauzele pot fi disjuncte, cel puțin teoretic, și în cazul concursului formal, având în vedere faptul că acest din urmă articol nu face distincție între cazurile de reunire obligatorie și facultative.

⁷⁸ P. Buneci (coord.), *op. cit.*, p. 579-580.

⁷⁹ S. Siserman, *Considerații privind acordul de recunoaștere a vinovăției*, articol disponibil online pe www.juridice.ro (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

⁸⁰ În practica judiciară se pune întrebarea de a ști cum se va dispune soluția de clasare în ipoteza în care, în cadrul aceluiași dosar, pentru o parte dintre inculpați se dispune trimiterea în judecată, pentru alți inculpați se încheie un acord de recunoaștere a vinovăției, iar în ceea ce îi privește pe aceștia din urmă procurorul va dispune și o soluție de clasare pentru o parte dintre faptele săvârșite. Soluția de clasare se va dispune prin rechizitoriu sau printr-o ordonanță anterioară încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției? Soluția la care s-a ajuns a fost în sensul că ambele variante sunt legale, însă ar fi de preferat să se disjunctă cauza cu privire la inculpații pentru care urmează a se încheia acord, urmând ca, ulterior, pentru faptele care nu fac obiectul acordului să se dispună soluția de clasare, printr-o ordonanță. În acest sens, a se vedea interpretarea dată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, p. 3, material disponibil online pe adresa http://www.mpublic.ro/note_studiu_noile_coduri/noi_probleme_de_drept_invocate_de_parchete.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

⁸¹ Spre exemplu, ne imaginăm ipoteza în care două persoane săvârșesc infracțiunea de loviri sau alte violențe, infracțiune prevăzută și pedepsită de art. 193 Cod pen. Una dintre aceste persoane este avocat, atrăgând, deci, competența curții de apel, iar cealaltă nu are vreo calitate ce ar atrage competența unei anumite instanțe, fiind, deci, competentă, judecătoria. În baza art. 63 alin. (1) C.proc.pen., raportat la art. 43 alin. (2) lit. b) C.proc.pen., se dispune reunirea celor două cauze. Dacă sesizarea instanței de judecată s-ar face prin rechizitoriu, competentă să judece cauza pentru cei doi inculpați ar fi curtea de apel. Dacă însă doar inculpatul care atrage competența curții de apel dorește încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției, procurorul va proceda la disjungerea cauzei, iar sesizarea instanței se va face separat, pentru inculpatul care a recunoscut fapta urmând a fi sesizată cu acordul încheiat curtea de apel, iar pentru inculpatul care nu a dorit încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției se va dispune declinarea de competență către parchetul de pe lângă judecătoria.

2. Procedura în fața instanței de judecată

a) Dispoziții generale

Subliniem încă de la început faptul că în măsura în care se încheie un acord de recunoaștere a vinovăției **nu se mai parcurge faza de cameră preliminară.**

În ceea ce privește procedura în fața instanței de judecată, reglementată de art. 484 C.proc.pen., aceasta se completează cu dispozițiile de drept comun în sensul că dosarul va fi repartizat aleatoriu unui complet de judecată, stabilindu-se un termen pentru soluționarea cauzei. Instanța de judecată trebuie să își verifice competența, legalitatea sesizării, legalitatea administrării probelor și a celorlalte acte de urmărire penală⁸².

O întrebare care a fost ridicată în doctrină are în vedere comunicarea acordului de recunoaștere a vinovăției, în condițiile în care C.proc.pen. nu face nicio referire cu privire la acest aspect. În acest context, se pune întrebarea de a ști cui i se comunică acordul de recunoaștere a vinovăției și care este organul judiciar care are o astfel de competență.

În ceea ce îl privește pe inculpat, în literatura juridică de specialitate se susține faptul că **acestuia trebuie să i se comunice o copie a acordului** la momentul semnării⁸³ sau că, prin raportare la art. 329 alin. (2) C.proc.pen., procurorul ar putea comunica el însuși acordul inculpatului, după încheierea acordului și înainte de sesizarea instanței de judecată sau va trimite instanței de judecată un număr de copii certificate, necesare pentru a fi comunicate inculpatului/inculpaților⁸⁴. Din punctul nostru de vedere, în lipsa unor dispoziții speciale, cât și pentru o mai bună celeritate⁸⁵, ar trebui ca procurorul să trimită instanței de judecată un număr de copii certificate pentru comunicare.

Cu privire la persoana vătămată, în doctrină a fost exprimată opinia conform căreia **și acesteia îi va fi comunicat acordul încheiat între procuror și inculpat,** acordul împreună cu un număr de copii necesare pentru comunicare fiind trimise instanței de judecată⁸⁶.

b) Verificări prealabile⁸⁷

În ceea ce privește prima etapă procesuală, art. 484 alin. (1) C.proc.pen. statuează următoarele: „Dacă acordului de recunoaștere a vinovăției îi lipsește una dintre mențiunile prevăzute la art. 482 sau dacă nu au fost respectate condițiile prevăzute la art. 483 C.proc.pen., instanța dispune acoperirea omisiunilor în cel mult 5 zile și sesizează în acest sens conducătorul parchetului care a emis acordul.”

În acest context, considerăm că se impun a fi analizate mai multe aspecte, începând cu a determina ce omisiuni pot fi acoperite, care este organul judiciar competent să acopere aceste omisiuni, care este natura termenului în care acestea pot fi complinite și, totodată, de la ce moment începe să curgă termenul acordat de instanța de judecată.

Primul aspect care trebuie subliniat se referă la omisiunile care pot fi acoperite.

Menționăm faptul că avem în vedere ipoteza în care, nefiind respectate anumite cerințe expres prevăzute de lege, cauza va fi restituită procurorului, în vederea complinirii acestora. În acest sens va fi sesizat conducătorul parchetului care a emis acordul⁸⁸. C.proc.pen. prevede două astfel de situații⁸⁹.

⁸² În literatura de specialitate se apreciază că instanța de judecată nu s-ar putea degreva de această sarcină, întrucât de ea depinde legalitatea și, totodată, temeinicia soluției pe care urmează să o pronunțe. În acest sens, a se vedea B. Micu ș.a., *op. cit.*, p. 377.

⁸³ A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 114.

⁸⁴ I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 478.

⁸⁵ Credem că un argument care poate fi avut în vedere are la bază verificările pe care le face instanța de judecată, în condițiile art. 484 C.proc.pen. În concret, dacă procurorul ar comunica acordul încheiat, iar ulterior instanța de judecată ar constata că acesta nu cuprinde toate mențiunile obligatorii, aspecte care urmează a fi remediate, practic, inculpatului i s-a comunicat un acord care nu este întocmit cu respectarea tuturor dispozițiilor legale.

⁸⁶ A.V. Iugan, *op. cit.*, p. 114.

⁸⁷ În doctrină s-a apreciat că procedura în fața instanței de judecată presupune 2 etape distincte: pe de o parte, verificările pe care trebuie să le facă instanța de judecată, iar, pe de altă parte, soluționarea propriu-zisă a acordului. În acest sens, a se vedea, I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 479.

⁸⁸ I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 480. Acest autor apreciază faptul că prin sesizarea conducătorului parchetului care a emis acordul legiuitorul confirmă obligația acestuia de a proceda la verificarea acordului de recunoaștere a vinovăției, ca act de sesizare a instanței de judecată.

⁸⁹ Subliniem faptul că anterior O.U.G. nr. 18/2016, art. 484 alin. (1) C.proc.pen. prevedea, pe lângă aceste două ipoteze în care era sesizat conducătorul parchetului care a emis acordul, lipsa vreuneia dintre mențiunile prevăzute la art. 482 și nerespectarea condițiilor prevăzute de art. 483, și o a treia ipoteză, „lipsa mențiunilor obligatorii”. În acest context, se punea întrebarea la ce anume

O primă ipoteză în care se restituie cauza procurorului este atunci când acordului de recunoaștere a vinovăției îi lipsește vreuna dintre mențiunile prevăzute de art. 482 C.proc.pen., mențiuni care vizează cuprinsul acordului încheiat. Textul legal menționat nu face însă nicio distincție între mențiunile care se regăsesc în cuprinsul acordului încheiat între procuror și inculpat, de unde s-ar putea ajunge la concluzia că procurorul, în termenul de 5 zile acordat de instanța de judecată, ar avea posibilitatea de a acoperi oricare dintre mențiunile care trebuie să se regăsească în cuprinsul acordului. Cu toate acestea, noi achiesăm la opinia conform căreia **nu pot fi acoperite acele omisiuni care se referă la negocierea propriu-zisă a acordului**⁹⁰.

În literatura de specialitate⁹¹ se apreciază că pot fi acoperite omisiunile în situația în care nu se prevăd toate datele privind persoana inculpatului, prevăzute de art. 107 C.proc.pen.⁹², dacă nu sunt prevăzute data și locul încheierii acordului, nu este descrisă fapta ce formează obiectul acordului (atât timp cât situația ce rezultă din probele administrate este la fel cu situația pe care a reținut-o procurorul), când s-a omis menționarea încadrării juridice a faptei (atât timp cât aceasta este evidentă, pe baza actelor care există la dosar) sau pedeapsa prevăzută de lege⁹³, lipsește declarația inculpatului cu privire la recunoașterea comiterii faptei și acceptarea încadrării juridice (acesta semnând însă acordul încheiat)⁹⁴, nu au fost indicate probele și mijloacele de probă, însă acestea există la dosar. De asemenea, și lipsa semnăturii procurorului, inculpatului sau avocatului va putea fi suplinită⁹⁵.

Remedierea omisiunilor se va face, după caz, prin menționarea tuturor datelor prevăzute de art. 107 C.proc.pen., menționarea datei și a locului încheierii acordului, descrierea faptei, menționarea încadrării juridice sau a pedepsei prevăzute de lege, luarea declarației inculpatului, indicarea probelor și a mijloacelor de probă, semnarea acordului.

Referitor la omisiunile ce nu pot fi acoperite, există diverse opinii exprimate în literatura juridică, opinii conform cărora nu pot fi acoperite omisiunile care privesc cuantumul pedepsei⁹⁶

(avându-se la bază argumentul că în această ipoteză nu există nicio probă care să susțină faptul că în urma negocierii s-a ajuns la un acord efectiv), felul pedepsei⁹⁷, stabilirea obligațiilor facultative sau a numărului de zile de muncă în folosul comunității⁹⁸.

se referă sintagma „mențiuni obligatorii” din cuprinsul art. 484 alin. (1), în condițiile în care mențiunile care trebuiau să se regăsească în cuprinsul acordului erau deja enumerate în cadrul art. 482, articol la care se făcea trimitere expresă în cuprinsul art. 484, mențiuni care, din modul de exprimare a legiuitorului, erau oricum obligatorii.

⁹⁰ Nu se pot acoperi acele omisiuni care privesc exclusiv probleme de legalitate a fondului soluției. În acest sens, a se vedea C.A. București, dec. nr. 1042/A din 22 septembrie 2014, în A. V. Iugan, *op. cit.*, p.120.

⁹¹ A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 120.

⁹² Suntem într-un tot de acord cu acest punct de vedere întrucât art. 107 C.proc.pen. cuprinde mențiuni ce privesc o mai bună identificare a inculpatului, neafectând în vreun fel procedura de negociere.

⁹³ Apreciem că și această mențiune poate fi acoperită întrucât și din încadrarea juridică a faptei se poate observa care este pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea ce face obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției, nefiind afectată procedura de negociere prin indicarea ulterioară a acestei mențiuni.

⁹⁴ În ceea ce ne privește, privim cu o mai mare reticență acoperirea acestei omisiuni, tocmai pentru a evita ca inculpatul să fie constrâns să încheie un astfel de acord. Din punctul nostru de vedere, declarația prin care inculpatul recunoaște fapta săvârșită și acceptă încadrarea juridică a acesteia este mențiunea esențială care trebuie să apară în cuprinsul acordului de recunoaștere a vinovăției. Mai mult, C.proc.pen. prevede faptul că trebuie să existe o declarație „expresă” a inculpatului. *Per a contrario*, nu se poate deduce pe cale de interpretare faptul că inculpatul recunoaște fapta și acceptă încadrarea juridică. Totodată, chiar dacă acordul este semnat de inculpat, credem că semnătura doar confirmă ceea ce inculpatul a recunoscut deja. În măsura în care semnătura ar fi fost suficientă nu s-ar mai fi prevăzut că, pe lângă aceasta, acordul trebuie să cuprindă și o declarație a inculpatului.

⁹⁵ În acest sens, a se vedea *Conferințele Noul Cod de procedură penală*, p. 190, material disponibil online pe adresa <http://www.inm-lex.ro/NCPP/doc/Brosura%20NCPP.pdf> (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

⁹⁶ A. V. Iugan, *op. cit.*, pp. 120-121.

⁹⁷ *Ibidem*. În ceea ce privește pedeapsa, într-o cauză, instanța de judecată i-a solicitat procurorului să acopere omisiunea ce consta în nelegala stabilire a pedepsei. În acest sens, a se vedea C.A. București, dec. pen. nr. 1354/A din 31 octombrie 2014 în A.V. Iugan, *op. cit.*, p. 119.

⁹⁸ M. Udroui, *op. cit.*, p. 413; În sensul că art. 484 alin. (1) C.proc.pen. privind acoperirea omisiunilor este incident și cu privire la stabilirea formei de executare a pedepsei, a se vedea, pe larg, C.A. Constanța, dec. nr. 645/P/2015, decizie disponibilă pe adresa www.portal.just.ro, decizie în care Curtea constată că „Prin <<formă de executare>> a pedepsei se înțelege obligația de a stabili forma principală de executare, în regim de detenție sau în regim neprivativ de libertate, dar și, în cazul suspendării sub supraveghere a executării pedepsei, toate măsurile de supraveghere atașate, obligațiile prevăzute de art. 93 alin. (2) Cod pen. și conținutul concret al acestora, precum și perioada pentru care inculpatul va presta muncă neremunerată în folosul comunității, conform art. 93 alin.

O altă ipoteză în care se restituie dosarul procurorului are în vedere nerespectarea condițiilor prevăzute de art. 483 C.proc.pen. Astfel, din cuprinsul art. 483 rezultă că dosarul va fi restituit procurorului, conform alin. (1) al aceluiași articol, dacă instanța de judecată sesizată nu este cea competentă să judece cauza în fond sau acordul de recunoaștere a vinovăției nu a fost însoțit de dosarul de urmărire penală.

În această ipoteză, acoperirea omisiunilor presupune ca instanța de judecată să sesizeze conducătorul parchetului care a emis acordul, urmând a fi sesizată instanța competentă, sau, după caz, instanței de judecată sesizate să i se trimită și dosarul de urmărire penală.

Conform alin. (2) al aceluiași articol, cauza se va restitui procurorului și dacă, în ipoteza existenței unui pluralități de infracțiuni sau a unei participații penale, se încheie acord de recunoaștere a vinovăției doar cu privire la o parte dintre faptele săvârșite sau doar o parte dintre participanții la infracțiune încheie un asemenea acord și s-a trimis instanței de judecată întreg dosarul de urmărire penală și nu doar actele de urmărire penală care se referă la faptele și persoanele care fac obiectul acordului.

Acoperirea omisiunilor presupune trimiterea, alături de acordul de recunoaștere a vinovăției, doar a actelor de urmărire penală care privesc faptele și persoanele care formează obiectul acordului.

Conform alin. (3) al art. 483 C.proc.pen., cauza va fi restituită procurorului și dacă, fiind incidente dispozițiile art. 23 alin. (1) C.proc.pen., acordul de recunoaștere a vinovăției nu este însoțit de tranzacția încheiată sau de acordul de mediere.

Omisiunile vor fi acoperite prin înaintarea instanței de judecată, alături de acord, a tranzacției sau, după caz, a acordului de mediere.

O întrebare care a fost pusă în literatura de specialitate este dacă legiuitorul român a omis sau nu a dorit să includă în cadrul art. 484 alin. (1) verificarea de către instanța de judecată a existenței avizelor procurorului ierarhic superior. Din punctul nostru de vedere, acest aspect are o importanță deosebită întrucât, practic, celelalte condiții pentru încheierea acordului de recunoaștere a vinovăției sunt reflectate în cadrul art. 482 C.proc.pen. (spre exemplu, una dintre mențiunile care trebuie să se regăsească în cuprinsul acordului se referă la numele, prenumele și calitatea celor între care se încheie acordul, acest din urmă aspect reflectând dacă a fost sau nu pusă în mișcare acțiunea penală; de asemenea, trebuie să fie menționată și pedeapsa prevăzută de lege). Nici cu privire la acest aspect nu există un punct de vedere unitar în literatura de specialitate.

Într-o primă opinie⁹⁹, la care ne raliem și noi, se afirmă faptul că instanța de judecată trebuie să verifice și existența avizului ulterior al procurorului ierarhic superior, lipsa acestuia putând fi complinită în termenul de 5 zile (cu mențiunea că negocierea nu este influențată de lipsa primului aviz, atât timp cât există avizul ulterior)¹⁰⁰.

Într-o a doua opinie¹⁰¹, se pleacă de la premisa că voința legiuitorului a fost ca avizul procurorului ierarhic superior să nu fie public. În baza acestui raționament, instanța de judecată nu trebuie să mai verifice existența avizului întrucât, prin faptul că s-a sesizat instanța de judecată cu acordul de recunoaștere a vinovăției, se consideră respectate implicit și limitele negocierii.

În fine, indiferent de omisiunea care trebuie remediată, este suficientă o adresă, nefiind necesară pronunțarea unei hotărâri¹⁰².

Un al doilea aspect care trebuie evidențiat se referă la organul judiciar competent să acopere omisiunile sesizate de către instanța de judecată.

Din punctul nostru de vedere, **va fi competent procurorul care a încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției cu inculpatul**¹⁰³.

(1) Cod pen., iar „omisiunea includerii în acord a cel puțin uneia dintre obligațiile prevăzute de art. 93 alin. (2) poate fi acoperită, în condițiile art. 484 alin. (1) C.proc.pen.”

⁹⁹ A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

¹⁰⁰ Argumentele care sunt aduse în acest sens sunt următoarele: avizul ulterior al procurorului ierarhic superior se poate da și prin mențiunea pe actul ce atestă încheierea acordului, nu este influențată negocierea și prin înaintarea acordului procurorul ierarhic superior își exprimă implicit voința.

¹⁰¹ G. Bodoroncea, *op. cit.*, pp. 333-334.

¹⁰² În acest sens, a se vedea A.V. Iugan, *op. cit.*, p. 121; G. Bodoroncea în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 1238.

¹⁰³ În același sens, a se vedea M. Udriou, *op. cit.*, p. 413; G. Bodoroncea în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 1238. În sensul că omisiunile pot fi acoperite de conducătorul parchetului care a emis acordul, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 122.

Un alt aspect care trebuie avut în vedere se referă la natura termenului de 5 zile acordat de instanța de judecată procurorului pentru acoperirea omisiunilor.

Cu privire la acest aspect, în doctrină au existat două orientări. Pe de o parte, au fost autori care au apreciat că termenul este unul de recomandare¹⁰⁴, având în vedere faptul că nu se prevede nicio sancțiune pentru nerespectarea acestuia, omisiunile putând fi acoperite până la momentul la care instanța de judecată se va pronunța cu privire la admiterea sau respingerea acordului încheiat, iar, pe de altă parte, a existat și o a doua opinie, la care ne raliem și noi, conform căreia **termenul este unul de decădere**¹⁰⁵.

Nu în ultimul rând, se pune întrebarea de a ști care este momentul de la care începe să curgă termenul de 5 zile.

Acesta este, astfel cum s-a afirmat în literatura de specialitate, **momentul la care se comunică procurorului încheierea de restituire a cauzei**¹⁰⁶.

c) Procedura în fața instanței de judecată

În lumina prevederilor art. 484 alin. (2) C.proc.pen., „La termenul fixat se citează inculpatul, celelalte părți și persoana vătămată. Instanța se pronunță asupra acordului de recunoaștere a vinovăției prin sentință, în ședință publică, după ascultarea procurorului, a inculpatului și avocatului acestuia, precum și, dacă sunt prezente, a celorlalte părți și a persoanei vătămate”. Aceste dispoziții trebuie privite nuanțat, prin prisma Dec. C.C. nr. 235/2015 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 484 alin. (2) și ale art. 488 din C.proc.pen., cât și a O.U.G. nr. 18/2016.

Un prim aspect care trebuie avut în vedere se referă la publicitatea ședinței de judecată. Astfel, în conformitate cu articolul menționat anterior, **instanța de judecată se va pronunța în ședință publică**¹⁰⁷. Credem că un argument care poate fi adus în sensul că doar soluționarea acordului se va desfășura în ședință publică, este inclusiv modul de redactare al art. 484 C.proc.pen. Astfel, mențiunea referitoare la publicitatea ședinței de judecată este făcută în cuprinsul celui de-al doilea alineat. În măsura în care legiuitorul ar fi dorit ca publicitatea ședinței de judecată să se refere atât la verificările prealabile, cât și la soluționarea acordului, ar fi putut să introducă un al treilea alineat și să menționeze acest aspect. Subliniem faptul că în măsura în care nu se respectă publicitatea ședinței de judecată, vor fi incidente dispozițiile prevăzute de art. 281 alin. (1) lit. c) din C.proc.pen.

În ceea ce privește **participarea procurorului** în faza de judecată, apreciem că aceasta **este obligatorie**, această procedură specială completându-se cu dispozițiile prevăzute la art. 363 C.proc.pen. Mai mult, instanța de judecată se va pronunța cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției și după ascultarea procurorului. Lipsa acestuia, atunci când participarea sa este obligatorie, duce la incidența art. 281 alin. (1) lit. d) C.proc.pen.

Referitor la rolul inculpatului în faza de judecată, credem că trebuie punctate două chestiuni: prezența acestuia în faza de judecată și ascultarea sa de către instanța sesizată.

Subliniem încă de la început faptul că **inculpatul va fi citat**¹⁰⁸.

¹⁰⁴ În același sens, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 122; P. Buneci (coord.), *op. cit.*, p. 580; G. Bodoroncea în M. Udroui (coord.), *op. cit.*, p. 1238; M. Udroui, *op. cit.*, p. 413; G. Bodoroncea, *op. cit.*, p. 333.

¹⁰⁵ În acest sens, a se vedea B. Micu, ș.a., *op. cit.*, p. 378; I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 482; A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 54; F. Cotoi, V. Brutaru, *op. cit.*, p. 72.

¹⁰⁶ I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.* p. 480. Cu toate acestea, acești autori apreciază că ședința de judecată trebuie să fie publică și în etapa verificărilor prealabile. În această ipoteză, termenul va începe să curgă de la momentul la care instanța de judecată pronunță încheierea de restituire. În sensul că termenul începe să curgă de la momentul la care s-a înregistrat acordul de recunoaștere a vinovăției la instanța competentă, a se vedea C. V. Ștefan, *Cartea de termene în procedura penală*, Ed. C.H.Beck, București, 2014, p. 217.

¹⁰⁷ În doctrină a fost exprimată și o opinie mai nuanțată, apreciindu-se că atât verificările prealabile ce intră în competența instanței de judecată sesizate, cât și soluționarea propriu-zisă a acordului trebuie să se desfășoare în ședință publică. Argumentul care se aduce în acest sens se referă la faptul că legiuitorul nu a prevăzut expres faptul că această activitate de verificare efectuată de instanța de judecată trebuie să se desfășoare în camera de consiliu. Astfel, mergând mai departe cu acest raționament, urmează ca instanța de judecată, la începutul ședinței de judecată, să comunice participanților dacă au fost îndeplinite sau nu condițiile prevăzute de art. 482 și 483 C.proc.pen., după ce, anterior, a efectuat verificările prealabile în cadrul activității de studiere a dosarului. Dacă au fost îndeplinite condițiile menționate la art. 482 și 483 C.proc.pen., va urma judecata în fond a cauzei, iar în caz contrar se va dispune restituirea cauzei la procuror, pentru ca acesta să acopere omisiunile sesizate. În acest sens, a se vedea, pe larg, I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 481.

¹⁰⁸ Conform art. 484 alin. (2) teza întâi, „La termenul fixat se citează inculpatul, celelalte părți și persoana vătămată.”

Cu privire la prezența inculpatului în faza de judecată, nu există unitate de păreri în literatura juridică de specialitate. Astfel, există opinii potrivit cărora nu este obligatorie participarea efectivă a inculpatului la ședința de judecată, atât timp cât acesta și-a exprimat consimțământul prin semnarea acordului, fiind suficientă citarea sa¹⁰⁹, existând însă și opinii contrare¹¹⁰, la care ne raliem și noi fără rezerve, conform cărora ascultarea inculpatului este obligatorie, prin urmare și prezența acestuia, în caz contrar fiind aplicabile dispozițiile prevăzute de art. 281 alin. (2) lit. e) din C.proc.pen.¹¹¹

După cum am menționat deja, noi apreciem că **inculpatul trebuie să fie prezent la soluționarea acordului de recunoaștere a vinovăției** pentru ca instanța de judecată să își formeze convingerea că inculpatul și-a exprimat consimțământul în cunoștință de cauză. Din punctul nostru de vedere, se poate ajunge la o astfel de concluzie și din modul de redactare a dispozițiilor prevăzute de art. 484 alin. (2) C.proc.pen. Sub aspectul conținutului, acest articol face referire la „ascultarea procurorului, a inculpatului și a avocatului acestuia”, pe de o parte, iar, pe de altă parte, la „ascultarea celorlalte părți și a persoanei vătămate”, însă doar dacă acestea din urmă sunt prezente. Mai mult, în urma Deciziei Curții Constituționale, instanța de judecată va trebui să asculte și persoana vătămată și partea responsabilă civilmente dacă, „legal citate, acestea sunt prezente”¹¹². Credem că în măsura în care legiuitorul ar fi dorit ca prezența inculpatului să fie facultativă, ar fi utilizat și în privința acestuia sintagma „dacă, legal citat, acesta este prezent”.

Totodată, **inculpatul va fi ascultat de către instanța de judecată**. Astfel, art. 484 alin. (2) C.proc.pen. prevede în mod expres faptul că instanța de judecată se va pronunța asupra acordului de recunoaștere a vinovăției și după ascultarea inculpatului¹¹³.

Un alt aspect care a suscitat controverse are în vedere asistența juridică a inculpatului în faza de judecată. În timp ce unii autori¹¹⁴ au apreciat că asistența juridică nu este obligatorie, atât timp cât nu este incident vreunul dintre cazurile de asistență juridică obligatorie prevăzute de art. 90 C.proc.pen., există și autori care susțin contrariul¹¹⁵.

În ceea ce ne privește, aderăm la opinia exprimată în literatura de specialitate potrivit căreia **asistența juridică a inculpatului este obligatorie și în faza de judecată**¹¹⁶, nu doar în faza de urmărire penală. În susținerea

Menționăm că, anterior O.U.G. nr. 18/2016 nu se prevedea în mod expres faptul că inculpatul va fi citat. Cu toate acestea, în doctrină se aprecia necesitatea citării inculpatului. În acest sens, a se vedea I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 482.

¹⁰⁹ În acest sens, a se vedea, pe larg, A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 131; G. Bodoroncea în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 1239; Acest din urmă autor susține că în măsura în care prezența inculpatului ar fi obligatorie, acesta, printr-un comportament abuziv și în mod conștient s-ar sustrage de la judecată pentru a amâna pronunțarea unei soluții cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției.

¹¹⁰ În acest sens, a se vedea *Conferințele Noul Cod de procedură penală*, p. 190, articol disponibil online pe adresa <http://www.inm-lex.ro/NCPP/doc/Brosura%20NCPP.pdf> (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016); S. G. Daniel, *Rolul instanței de judecată în realizarea acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro, I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 482; în sensul că instanța de judecată poate lua act de manifestarea de voință a inculpatului și prin intermediul unui mandatar special sau a unui înscris autentic, a se vedea C. Ghigheci în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1275.

¹¹¹ În sensul că prezența inculpatului în faza de judecată este obligatorie, sub sancțiunea nulității absolute și cu rezerva că hotărârea pronunțată de instanța de judecată poate fi atacată cu apel sau pe calea contestației în anulare, instanța putând admite acordul de recunoaștere a vinovăției atât timp cât sunt îndeplinite condițiile de valabilitate ale acestuia, a se vedea tema propusă de Jud. Târgu Mureș, în A. Ciobanu, P. Ciobanu, T. Manea, *Noul cod de procedură penală adnotat*, Ed. Rosetti Internațional, București, 2015, p. 485, Minuta disponibilă online pe adresa

<http://portal.just.ro/43/Documents/Minute/MINUTA.2014.04.11.PENALA.pdf> (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

¹¹² Conform Dec. C. C. nr. 235/2015, parag. 69, disponibilă pe <http://lege5.ro/Gratuit/gy3toobugu/decizia-nr-235-2015-referitoare-la-admiterea-exceptiei-de-neconstitutionalitate-a-dispozitiilor-art-484-alin-2-si-ale-art-488-din-codul-de-procedura-penala>.

¹¹³ În dec. nr. 258/A din 14.05.2015, C.A. Târgu Mureș a reținut că ascultarea inculpatului nu are un caracter pur formal, ci are rolul de a oferi instanței de judecată oportunitatea de a verifica dacă inculpatul și-a exprimat consimțământul în lipsa vreunui viciu de consimțământ; decizia poate fi consultată pe www.portaljust.ro.

¹¹⁴ M. Udriou, *op. cit.* p. 413; G. Bodoroncea în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 1239; A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 125; A. Zarafiu, *op. cit.*, p. 511.

¹¹⁵ F. Cotoi, V. Brutaru, *op. cit.*, p. 72; I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 482; *Conferințele Noul Cod de procedură penală*, p. 190, material disponibil online pe adresa <http://www.inm-lex.ro/NCPP/doc/Brosura%20NCPP.pdf> (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

¹¹⁶ În practica judiciară, o hotărâre care consfințește o asemenea opinie este și ce a C.A. Suceava, s. pen. și pentru cauze cu

acestui punct de vedere, pe lângă faptul că se pot crea situații inechitabile și ilogice, considerăm că avem și un argument de text. Astfel, în art. 484 alin. (2) C.proc.pen., printre participanții la procesul penal enumerați, care vor fi ascultați de instanța de judecată înainte ca aceasta să se pronunțe cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției, se numără și avocatul inculpatului. Or, apreciem că această mențiune trebuie interpretată în sensul că asistența juridică este obligatorie și la acest moment, iar nu în sensul că avocatul inculpatului va fi ascultat doar dacă inculpatul își angajează un avocat. De altfel, în opinia noastră, prin însuși modul de redactare a art. 484 alin. (2), legiuitorul face o distincție între ascultarea procurorului, a inculpatului și a avocatului acestuia și implicit prezența acestora, pe de o parte, și celelalte părți și persoana vătămată, pe de altă parte.

Cu privire la participarea părții civile¹¹⁷, a părții responsabile civilmente și a persoanei vătămate în faza de judecată, în lumina prevederilor art. 484 alin. (2) C.proc.pen., prin prisma Dec. C.C. nr. 235/2015¹¹⁸, cât și a O.U.G. nr. 18/2016, instanța de judecată, înainte de a se pronunța cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției, va trebui să asculte și celelalte părți și persoana vătămată, dacă, citate fiind, acestea sunt prezente la ședința de judecată. Astfel, la termenul de judecată, **celelalte părți și persoana vătămată vor fi citate**. În ceea ce privește prezența acestora, din modul de redactare a art. 484 alin. (2) C.proc.pen. și în baza Dec. nr. 235/2015 și a O.U.G. nr. 18/2016 se desprinde ideea că **prezența acestora nu este obligatorie, instanța de judecată având obligația să le asculte în măsura în care, fiind citate, acestea au luat parte la judecată**.

În ceea ce privește sensul termenului de „ascultare”, se apreciază că acesta are în vedere doar admisibilitatea acordului¹¹⁹ și motivarea soluției la care procurorul și inculpatul au ajuns în urma negocierii¹²⁰.

Cu privire la contradictorialitatea procedurii în fața instanței de judecată, trebuie subliniat faptul că, la intrarea în vigoare a noului C.proc.pen., legiuitorul a prevăzut, în cadrul art. 484 alin. (2), faptul că instanța de judecată se va pronunța în urma unei proceduri necontradictorii. Ulterior, prin Dec. C.C. nr. 235/2015, a fost declarat neconstituțional art. 484 alin. (2), întrucât excludea partea civilă, partea responsabilă civilmente și persoana vătămată de la audierea în fața instanței de judecată. În acest context, în literatura de specialitate s-a apreciat că¹²¹ în urma Dec. C.C. nr. 235/2015, nu se mai poate vorbi despre o procedură necontradictorie, atât timp cât sunt citate și persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente. Mai mult, s-a considerat¹²² că, întrucât prin dec. nr. 235/2015 nu se conferă niciun drept suplimentar inculpatului, se poate vorbi despre o „**contradictorialitate**” între procuror și inculpat, pe de o parte, și celelalte părți și persoana vătămată, pe de altă parte, iar nu între acuzare și apărare.

O altă chestiune controversată se referă la posibilitatea de a se administra probe. Pe de o parte, se apreciază că¹²³ nu este posibilă solicitarea de a se administra probe. Există însă și o altă opinie, la care achiesăm, conform căreia se poate solicita proba cu înscrisuri în circumstanțiere¹²⁴.

minori, dec. nr. 133 din 16 februarie 2015, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹¹⁷ În doctrină se pune problema de a ști care este rolul procesual pentru care trebuie ascultată și partea civilă, atât timp cât aceasta nu este implicată în derularea acordului de recunoaștere a vinovăției în faza de urmărire penală. Răspunsul la această întrebare are în vedere formarea convingerii instanței de judecată, prin ascultarea părții civile, cu privire la existența unui acord pentru încheierea unei tranzacții sau a unui acord de mediere. În acest sens, I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 483.

¹¹⁸ Dec. C.C. nr. 235/2015, parag. 69, disponibilă online pe <http://lege5.ro/Gratuit/gy3toobugy/decizia-nr-235-2015-referitoare-la-admiterea-exceptiei-de-neconstituționalitate-a-dispozitiilor-art-484-alin-2-si-ale-art-488-din-codul-de-procedura-penala>.

¹¹⁹ F. Cotoi, V. Brutaru, *op. cit.*, p. 72; Ș. G. Daniel, *Rolul instanței de judecată în realizarea acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

¹²⁰ M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 55. În sensul că instanța de judecată nu ar putea să îi adreseze inculpatului întrebări legate de comiterea faptei, a se vedea C. Ghigheci în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1274. Argumentul adus în susținerea acestui punct de vedere are la bază una dintre soluțiile pe care le poate pronunța instanța de judecată, conform art. 485 C.proc.pen., de respingere a acordului când, ulterior acestei proceduri, declarația inculpatului nu ar putea fi folosită împotriva sa într-o procedură desfășurată după regulile de drept comun.

¹²¹ A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 126.

¹²² G. Bodoroncea, Comentariu în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 1240.

¹²³ A. S. Uzlău ș.a., *op. cit.*, p. 574; B. Micu ș.a., *op. cit.*, p. 378; M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 55; G. Bodoroncea, Comentariu în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 1241; C. Ghigheci în N. Volonciu, ș.a., *op. cit.*, p. 1274; A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

¹²⁴ A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 134.

La fel ca în cazul procedurii obișnuite, apreciem că **inculpatului i se va acorda ultimul cuvânt**¹²⁵.

În ceea ce privește hotărârea prin care se va pronunța instanța de judecată, conform art. 484 alin. (2) C.proc.pen., aceasta se va pronunța printr-o sentință. În absența unei dispoziții derogatorii, apreciem că pronunțarea se va face în ședință publică.

3. Soluțiile instanței

Conform art. 485 C.proc.pen., instanța de judecată va putea admite acordul de recunoaștere a vinovăției sau îl va putea respinge.

a) Admite acordul de recunoaștere a vinovăției

Conform art. 485 alin. (1) lit. a) C.proc.pen.¹²⁶, instanța de judecată „admite acordul de recunoaștere a vinovăției și pronunță soluția cu privire la care s-a ajuns la un acord, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 480-482 cu privire la toate faptele reținute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului.”

În ceea ce privește condițiile pe care le analizează instanța de judecată pentru a putea admite acordul de recunoaștere a vinovăției, C.proc.pen. prevede în mod expres faptul că instanța de judecată verifică condițiile prevăzute de art. 480-482 C.proc.pen.

Raportat la art. 480 C.proc.pen., instanța de judecată verifică dacă pentru infracțiunea ce face obiectul acordului se prevede pedeapsa amenzii sau închisoare de cel mult 15 ani, dacă din probele care au fost administrate în cursul urmăririi penale rezultă suficiente date cu privire la existența faptei pentru care procurorul a pus în mișcare acțiunea penală și cu privire la vinovăția inculpatului și dacă acesta din urmă a fost asistat, la încheierea acordului, de un avocat.

Referitor la art. 481 și 482 C.proc.pen., instanța de judecată va verifica dacă procurorul și inculpatul au încheiat acordul în formă scrisă¹²⁷ și, totodată, dacă acesta are cuprinsul prevăzut de art. 482 C.proc.pen.¹²⁸.

Subliniem faptul că, în ipoteza în care obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției îl formează un concurs de infracțiuni, pentru ca acordul încheiat între procuror și inculpat să poată fi admis, condițiile menționate anterior trebuie îndeplinite pentru toate infracțiunile care intră în structura concursului de infracțiuni¹²⁹.

Situația se prezintă diferit în cazul participației penale. Cu privire la această chestiune, C.proc.pen. prevede în mod expres, în cuprinsul art. 485 alin. (2) faptul că instanța de judecată poate să admită acordul de

¹²⁵ Pentru o opinie contrară, a se vedea M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 54.

¹²⁶ Credem că este important de menționat faptul că, înainte de modificarea prin Legea 255/2013, art. 102, pct. 290, art. 485 alin. (1) lit. a) avea următorul conținut: „admite acordul de recunoaștere a vinovăției și dispune condamnarea inculpatului la o pedeapsă ale cărei limite au fost reduse conform art. 480 alin. (3), dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 480-482 cu privire la toate faptele reținute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului.” Ulterior acestei modificări, cuprinsul art. 485 alin. (1) lit. a) s-a schimbat, acesta având următorul conținut: „admite acordul de recunoaștere a vinovăției și dispune una din soluțiile prevăzute de art. 396 alin. (2) - (4), care nu poate crea pentru inculpat o situație mai grea decât cea asupra căreia s-a ajuns la un acord, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 480 - 482 cu privire la toate faptele reținute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului.”

Cu privire la acest articol, C.C. a fost sesizată cu o excepție de neconstituționalitate de către Jud. Făurei, excepție care a fost respinsă ca neîntemeiată. Autorii excepției au criticat dispozițiile articolului mai sus menționat, susținând că există o inegalitate de tratament între inculpații care au încheiat un acord, acesta fiind admis și cei care au fost trimiși în judecată prin rechizitoriu, pe de o parte datorită faptului că procurorul nu poate reduce pedeapsa cu o treime, iar, pe de altă parte, întrucât instanța de judecată nu ar putea constata încetarea procesului penal pentru că a intervenit împăcarea părților (parag. 5). Pe scurt, cu privire la primul argument, Curtea a reținut faptul că, plecând de la premisa că această procedură permite participarea inculpatului la stabilirea pedepsei, dacă procurorul ar avea posibilitatea de a reduce pedeapsa inculpatului cu o treime, ar însemna „**să se dea o dublă valență juridică unei singure situații de fapt**” (parag. 25). În ceea ce privește cel de-al doilea argument, Curtea a reținut că în speță nu a intervenit împăcarea părților (parag. 29) și, mai mult, această soluție, încetarea procesului penal, nu este incidentă în cazul art. 485 alin. (1) lit. a), ci în cazul art. 485 alin. (1) lit. b) (parag. 30). În acest sens, a se vedea C.C., Dec. nr. 893/ 2015, disponibilă online pe <http://lege5.ro/Gratuit/he2toojgm/decizia-nr-893-2015-referitoare-la-respingerea-excepției-de-neconstituționalitate-a-dispozițiilor-art-485-alin-1-lit-a-din-codul-de-procedura-penala> (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

¹²⁷ În doctrină s-a considerat ca inutilă verificarea de către instanță a acestei condiții, atât timp cât sesizarea instanței, în vederea pronunțării unei soluții, nu poate avea la bază decât forma scrisă a acordului. În acest sens, a se vedea I. Neagu, M. Damaschin, *op. cit.*, p. 485.

¹²⁸ *Ibidem*. În doctrină se apreciază ca fiind criticabilă opțiunea legiuitorului de a face trimitere și la verificarea conținutului acordului, atât timp cât acesta face obiectul verificărilor prealabile.

¹²⁹ A se vedea, spre exemplu, C.A. Iași, dec. nr. 513 din 16.09.2014, disponibilă pe www.portaljust.ro.

recunoaștere a vinovăției doar cu privire la unii dintre inculpații care au încheiat un asemenea acord¹³⁰.

Cu toate că art. 485 alin. (1) C.proc.pen. face trimitere expresă doar la verificarea condițiilor prevăzute de art. 480-482, în literatura de specialitate se apreciază că **instanța de judecată trebuie să verifice dacă există și avizele procurorului ierarhic superior**¹³¹ și, totodată, dacă inculpatul și-a exprimat consimțământul benevol și cu bună știință¹³².

Odată verificate condițiile prevăzute de art. 480-482 C.proc.pen. și plecând de la premisa că acestea sunt îndeplinite pentru toate infracțiunile care au format obiectul acordului, instanța de judecată va admite acordul și va pronunța soluția cu privire la care procurorul și inculpatul au ajuns la un acord. Cu alte cuvinte, **instanța de judecată nu poate pronunța o altă soluție decât cea negociată de procuror și inculpat**. Subliniem faptul că această soluție este una relativ recentă, introdusă prin O.U.G. nr. 18/2016. Anterior acestei modificări, instanța de judecată putea pronunța una dintre soluțiile prevăzute de art. 396 alin. (2)-(4) C.proc.pen., neputând însă crea inculpatului o situație mai grea decât cea cu privire la care inculpatul și procurorul au ajuns la un acord.

Din punctul nostru de vedere, aceasta este una dintre modificările de care avea nevoie această procedură specială. Pe lângă faptul că procedura nu era extrem de clară cu privire la înțelesul sintagmei „situație mai grea”, în literatura de specialitate se pune problema de a ști dacă instanța de judecată poate crea inculpatului o situație mai ușoară, existând, totodată, nelămuriri cu privire la standardul de probă, cât și cu privire la posibilitatea instanței de judecată de a schimba încadrarea juridică sau de a individualiza în mod corect pedeapsa greșit stabilită de procuror. Considerăm că trebuie avut în vedere faptul că această procedură specială privește două interese, după cum există doi titulari. În concret, așa cum inculpatul a achiesat la o anumită pedeapsă, în aceeași măsură și procurorul a acceptat negocierea unei anumite pedepse. Ne întrebăm, în acest context, care ar mai fi fost rolul negocierii, din moment ce oricum instanța de judecată putea stabili o altă pedeapsă?

În măsura în care inculpatul a fost condamnat la plata unei amenzi, conform art. 485 alin. (4) raportat la art. 396 alin. (9) C.proc.pen., instanța de judecată va dispune plata amenzii din cauțiune, dacă față de inculpat a fost luată măsura preventivă a controlului judiciar pe cauțiune sau o altă măsură preventivă a fost înlocuită cu aceasta.

De asemenea, conform art. 485 alin. (4) raportat la art. 398 C.proc.pen., instanța de judecată se va pronunța și cu privire la cheltuielile judiciare. Totodată, având în vedere dispozițiile art. 485 alin. (4) C.proc.pen., coroborat cu art. 399 C.proc.pen., instanța de judecată se va pronunța și cu privire la măsurile preventive.

În ceea ce privește măsurile asigurătorii, se apreciază că instanța de judecată se va pronunța și cu privire la acestea¹³³.

În măsura în care instanța de judecată a admis acordul de recunoaștere a vinovăției, aceasta se va pronunța și cu privire la soluționarea acțiunii civile¹³⁴. Soluția ce urmează a fi pronunțată cu privire la aspectele ce țin de latura civilă diferă după cum între părți s-a încheiat sau nu tranzacție sau acord de mediere. Astfel, conform art. 486 alin. (1) C.proc.pen., dacă între părți s-a încheiat o tranzacție sau un acord de mediere în ceea ce privește acțiunea civilă, instanța de judecată, prin sentința pronunțată, va lua act de aceasta. În conformitate cu alin. (2) al aceluiași articol, dacă între părți nu s-a încheiat o tranzacție sau un acord de mediere, instanța de judecată va

¹³⁰ În ipoteza participației penale, când doar o parte dintre inculpați încheie un acord de recunoaștere a vinovăției, se pune problema dacă judecătorul care a admis acordul de recunoaștere a vinovăției pentru o parte dintre inculpați devine sau nu incompatibil să judece cauza în fond cu privire la ceilalți inculpați care nu au încheiat un asemenea acord. Se apreciază că, în principiu, judecătorul nu devine incompatibil, cu excepția situației în care, în motivarea soluției, face trimitere la participația și vinovăția inculpaților care nu au încheiat acord. În acest sens, a se vedea C. Ghigheci în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1278; M. Udroui, *op. cit.*, p. 416.

¹³¹ P. Buneci (coord.), *op. cit.*, pp. 581-582. În baza acestui raționament, instanța de judecată nu poate admite acordul de recunoaștere a vinovăției în măsura în care nu există avizele procurorului ierarhic superior. În unele hotărâri, instanța de judecată a făcut mențiune despre verificarea acestor avize. A se vedea, spre exemplu, Jud. Strehăia, sent. pen. nr. 143 din 15 decembrie 2014, disponibilă pe www.rolii.ro, Jud. Pucioasa, sent. pen. nr. 75 din 29.05.2015, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹³² M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 56.

¹³³ În acest sens s-a decis în cadrul întâlnirii reprezentanților Î.C.C.J. cu președinții secțiilor penale ale curților de apel de la Brașov, din 4-5 iunie 2015, pp. 31-32, minută disponibilă online și la adresa http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1032/Minuta%20intalnire%20presedinti%20sectii%20penale.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

¹³⁴ Înainte de a se fi modificat prin art. 102 pct. 291 din Legea nr. 255/2013, art. 486 privind soluționarea acțiunii civile avea următorul conținut: „(1) În cazul în care între părți s-a încheiat tranzacție sau acord de mediere, cu privire la acțiunea civilă, instanța ia act de aceasta prin sentință. (2) În celelalte cazuri, instanța poate dispune disjungerea acțiunii civile și trimiterea ei la instanța competentă potrivit legii civile, când soluționarea laturii civile ar întârzia soluționarea procesului penal”.

lăsa nesoluționată acțiunea civilă. Trebuie subliniat faptul că, în această din urmă ipoteză, conform art. 486 alin. (2) teza a 2-a C.proc.pen, hotărârea prin care instanța de judecată a admis acordul de recunoaștere a vinovăției nu va avea autoritate de lucru judecat în fața instanței civile în ceea ce privește întinderea prejudiciului. Însă, din coroborarea art. 486 alin. (2) teza a 2-a cu art. 28 alin. (1) prima teză din C.proc.pen., hotărârea definitivă prin care instanța a admis acordul de recunoaștere a vinovăției va avea autoritate de lucru judecat în fața instanței civile în ceea ce privește fapta și persoana care a săvârșit-o.

Nu în ultimul rând, menționăm faptul că **hotărârea definitivă de admitere a acordului de recunoaștere a vinovăției are autoritate de lucru judecat**¹³⁵.

b) *Respinge acordul de recunoaștere a vinovăției*

b.1) Neîndeplinirea condițiilor prevăzute de lege

Prima situație în care instanța de judecată respinge acordul de recunoaștere a vinovăției este reprezentată de ipoteza în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 480-482 C.proc.pen.¹³⁶ pentru toate faptele care au format obiectul acordului. Astfel, conform art. 485 alin. (1) lit. b) teza întâi C.proc. pen, instanța de judecată „respinge acordul de recunoaștere a vinovăției și trimite dosarul procurorului în vederea continuării urmăririi penale, dacă nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 480-482 cu privire la toate faptele reținute în sarcina inculpatului, care au făcut obiectul acordului.”

Cu privire la *art. 480 C. proc. pen.*, instanța de judecată va respinge acordul de recunoaștere a vinovăției în următoarele ipoteze: când pentru infracțiunea ce face obiectul acordului se prevede o pedeapsă mai mare de 15 ani sau detențiune pe viață, când nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală, în măsura în care din probele administrate nu rezultă suficiente date cu privire la existența faptei și vinovăția inculpatului¹³⁷, cât și în situația în care inculpatul nu a fost asistat de un avocat, ales sau desemnat din oficiu, la încheierea acordului.

În literatura de specialitate s-a pus problema de a ști dacă, în situația în care instanța de judecată a respins acordul de recunoaștere a vinovăției cu motivarea că nu există suficiente date în ceea ce privește fapta săvârșită și vinovăția inculpatului, acesta din urmă ar putea ataca actul prin care procurorul a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, apreciindu-se că, în principiu, răspunsul trebuie să fie unul pozitiv¹³⁸.

Raportat la *art. 481 C.proc.pen.*, instanța de judecată va respinge acordul în măsura în care acesta nu este încheiat în formă scrisă.

În ceea ce privește *art. 482 C.proc.pen.*, acordul de recunoaștere a vinovăției va fi respins în măsura în care în cuprinsul acestuia nu se regăsesc mențiunile cu privire la data și locul încheierii, numele, prenumele și calitatea celor între care se încheie, datele privitoare la persoana inculpatului, prevăzute de art. 107 alin. (1), descrierea faptei, încadrarea juridică și pedeapsa prevăzută de lege, probele și mijloacele de probă, declarația expresă a inculpatului prin care recunoaște fapta comisă și acceptă încadrarea juridică¹³⁹, felul, cuantumul și forma de executare a pedepsei sau soluția de renunțare la aplicarea pedepsei ori de amânare a aplicării pedepsei, în măsura în care s-a ajuns la o asemenea soluție, cât și situația în care acordul nu cuprinde semnătura procurorului, a inculpatului și a avocatului acestuia.

b.2) Pedeapsă nejustificat de blândă

Cea de-a doua ipoteză în care instanța de judecată poate pronunța o soluție de respingere a acordului de recunoaștere a vinovăției este atunci când aceasta apreciază că, în raport cu gravitatea infracțiunii sau

¹³⁵ C. Ghigheci în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1279.

¹³⁶ Cu toate că în C.proc.pen. se face trimitere doar la art. 480-482, se apreciază că instanța de judecată va respinge acordul și în măsura în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 478 cu privire la existența avizelor procurorului ierarhic superior. Mai mult, se apreciază că acordul trebuie să fie respins și dacă din conținutul acestuia nu rezultă foarte clar în ce măsură inculpatul recunoaște fapta și acceptă încadrarea juridică a acesteia. A se vedea M.M. Bârsan, M. M. Cardiş, *op. cit.*, p. 96. În sensul că instanța de judecată nu poate invoca din oficiu lipsa avizului inițial al procurorului ierarhic superior și, pe cale de consecință, respingerea acordului, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, pp. 77-78.

¹³⁷ Se apreciază că această situație cuprinde și ipoteza în care instanța de judecată reține că există probe obținute în mod nelegal sau neloial, însă, fără a le exclude, prin raportare la celelalte probe existente, care au fost administrate în mod legal și loial, constată că nu există suficiente date pentru a se admite acordul. În acest sens, a se vedea M. Udriou, *op. cit.*, p. 415.

¹³⁸ A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

¹³⁹ A se vedea, spre exemplu, Jud. Hârșova, sent. pen. nr. 107 din 18.12.2015, disponibilă pe www.rolii.ro.

periculozitatea infractorului, s-a stabilit o pedeapsă nejustificat de blândă¹⁴⁰.

Prin acordarea posibilității instanței de a stabili existența unui caracter nejustificat de blând al pedepsei, se atenuează caracterul convențional al acordului de recunoaștere a vinovăției¹⁴¹.

O întrebare firească ce apare se referă la sensul noțiunii de „pedeapsă nejustificat de blândă”, în lipsa unor clarificări aduse de legiuitor. Suntem de părere că revine instanței să aprecieze, *in concreto*, semnificația acestei sintagme.

În ceea ce privește infracțiunile contra siguranței circulației pe drumurile publice, instanța a reținut într-o speță că, în cazul săvârșirii unei infracțiuni ce constă în refuzul sau sustragerea de la prelevarea de mostre biologice este nejustificat de blândă, în raport de periculozitatea infractorului, o pedeapsă de un an închisoare, în modalitatea amânării aplicării pedepsei, cu un termen de supraveghere de 2 ani, fără impunerea respectării vreuncea dintre obligațiile prevăzute de art. 85 alin. (2) Cod pen., în condițiile în care, pe de o parte, inculpatul mai săvârșise anterior diverse infracțiuni în calitate de conducător auto, iar, pe de altă parte, era necesar a se stabili obligația de a se supune la un tratament, cu privire la diagnosticul de tulburare anxioasă paroxistică și a i se interzice inculpatului să conducă orice tip de vehicul, în condițiile în care acesta suferea de o boală ce se afla în legătură directă cu refuzul de a i se recolta probe biologice, pentru a se putea stabili alcoolemia¹⁴².

Într-o altă speță, instanța de judecată a apreciat că, în raport de gravitatea infracțiunii, este nejustificat de blândă o pedeapsă de un an închisoare, în modalitatea amânării aplicării pedepsei, pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani, pentru o infracțiune de conducere a unui vehicul sub influența alcoolului sau a unor substanțe, având în vedere consecințele care se pot produce în cazul săvârșirii acestei infracțiuni, cât și faptul că, prin pronunțarea unei pedepse prea blânde, s-ar putea ajunge la concluzia că se manifestă o prea mare îngăduință față de persoanele care comit infracțiuni contra siguranței circulației pe drumurile publice¹⁴³.

Cu privire la o altă categorie de infracțiuni, cele privind frontiera de stat, într-o speță, instanța de judecată a reținut că, în cazul unei infracțiuni de trecere frauduloasă a frontierei de stat, infracțiune prevăzută și pedepsită de art. 261 Cod pen., și a unei infracțiuni de trafic de migrant, infracțiune prevăzută și pedepsită de art. 263 Cod pen., aplicarea unei pedepse cu închisoarea, în modalitatea suspendării executării pedepsei sub supraveghere, nu este suficientă, având în vedere gravitatea infracțiunii¹⁴⁴.

Raportat la infracțiunile contra patrimoniului, spre exemplu, pentru o infracțiune de înșelăciune săvârșită în formă continuată, infracțiune prevăzută și pedepsită de art. 244 Cod pen., cu aplicarea art. 35-36 Cod pen., instanța de judecată a reținut că o pedeapsă de 1 an și 6 luni închisoare, cu amânarea aplicării pedepsei și cu aplicarea art. 5 Cod pen., constituie o pedeapsă nejustificat de blândă, în raport de gravitatea infracțiunii, cât și ținând cont de urmările produse¹⁴⁵.

O chestiune care trebuie evidențiată se referă la posibilitatea judecătorului care a pronunțat o soluție pe acest temei, de a se pronunța asupra unui viitor acord încheiat de același inculpat și având același obiect cu acordul anterior respins. În doctrină s-a apreciat că, având în vedere faptul că judecătorul s-a antepunat, acesta devine incompatibil¹⁴⁶.

În ceea ce privește autoritatea de lucru judecat a hotărârii prin care instanța de judecată respinge acordul întrucât pedeapsa este nejustificat de blândă, în literatura juridică de specialitate se face distincție după cum ulterior restituiri dosarului procurorului, acesta încheie un nou acord sau emite un rechizitoriu. Astfel, doar în

¹⁴⁰ În doctrină s-a apreciat că această ipoteză are un caracter subsidiar primei situații, analizate anterior, în care instanța de judecată poate respinge acordul. În acest sens, a se vedea B. Mîcu ș.a., *op. cit.*, p. 380; achiesăm întru totul la această opinie întrucât, pentru a se putea aprecia dacă pedeapsa cu privire la care s-a ajuns la un acord este sau nu una nejustificat de blândă, trebuie ca, în prealabil, instanța să constate că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 480-482 C.proc.pen.

¹⁴¹ C. Voicu ș.a., *op. cit.*, p. 575.

¹⁴² Jud. Iași, sent. pen. nr. 308 din 15.06.2015, disponibilă pe www.portaljust.ro.

¹⁴³ Jud. Iași, sent. pen. nr. 343 din 04.02.2015, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹⁴⁴ Trib. Constanța, sent. pen. nr. 426 din 18.11.2015, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹⁴⁵ Jud. Oradea, sent. pen. nr. 1111/2014, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹⁴⁶ Ș. G. Daniel, *Rolul instanței de judecată în realizarea acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro. La fel se apreciază și dacă, ulterior respingerii acordului, procurorul dispune trimiterea în judecată a inculpatului prin rechizitoriu. În acest sens, a se vedea M. Udriou, *op. cit.*, p. 416.

prima ipoteză instanța va fi ținută de hotărârea dată de prima instanță¹⁴⁷.

Subliniem faptul că, indiferent care este motivul care a stat la baza respingerii acordului, neîndeplinirea condițiilor prevăzute de art. 480-482 C.proc.pen. sau pedeapsa nejustificat de blândă, instanța de judecată va restitui dosarul procurorului pentru a continua urmărirea penală.

b.3) Soluție nelegală

Conform art. 485 alin. (1) lit. b) C.proc.pen.¹⁴⁸, **instanța de judecată va respinge acordul de recunoaștere a vinovăției și în măsura în care soluția cu privire la care procurorul și inculpatul au ajuns la un acord este una nelegală.**

Apreciam că în această ipoteză s-ar încadra, spre exemplu, situația în care pedeapsa cu privire la care procurorul și inculpatul au ajuns la un acord nu a fost corect individualizată.

Subliniem faptul că anterior modificărilor aduse de O.U.G. nr. 18/2016, se punea problema de a ști care va fi soluția instanței de judecată în măsura în care se constată că în cauză este incident unul dintre cazurile care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale, prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a)-d) C.proc.pen.¹⁴⁹ care ar duce la pronunțarea unei soluții de achitare sau o soluție de încetare a procesului penal, pentru cazurile prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. e)-j) C.proc.pen. Cu toate că la acel moment nu se prevedea în mod expres care sunt consecințele într-o asemenea ipoteză, instanța putând respinge acordul doar dacă aceasta constata că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 480-482 C.proc.pen. pentru toate infracțiunile reținute în sarcina inculpatului care au format obiectul acordului sau în măsura în care aprecia că pedeapsa este una nejustificat de blândă, în doctrină s-a apreciat că instanța de judecată va pronunța o soluție de respingere a acordului de recunoaștere a vinovăției¹⁵⁰. Acesta va restitui cauza procurorului, urmând ca acesta să dispună o soluție de clasare¹⁵¹.

Indiferent de motivul pentru care instanța de judecată respinge acordul de recunoaștere a vinovăției, apar următoarele întrebări: Care este valoarea recunoașterii făcută de inculpat, în măsura în care, ulterior restituirii dosarului procurorului, în vederea continuării urmăririi penale, acesta nu mai dorește încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției? Va putea fi folosită declarația dată împotriva sa? Noi suntem de părere că răspunsul trebuie să fie unul negativ, în condițiile în care inculpatul apelează la această procedură specială tocmai în considerarea unor avantaje (celeritatea procedurii, participarea la negocierea pedepsei), fiind injust ca declarația dată anterior să îi creeze acestuia o situație defavorabilă¹⁵². Pe aceeași linie de idei, în cazul participației penale, dacă doar unul dintre inculpați încheie acord de recunoaștere a vinovăției, apreciem că declarația acestuia nu va putea fi folosită împotriva celorlalți¹⁵³.

De lege ferenda, considerăm că ar fi oportun ca legiuitorul să prevadă în mod expres imposibilitatea

¹⁴⁷ A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro (menționăm că se are în vedere același material probator).

¹⁴⁸ Menționăm faptul că această soluție a fost introdusă prin O.U.G. nr. 18/2016.

¹⁴⁹ M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 57; Ș. G. Daniel, *Rolul instanței de judecată în realizarea acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro. Se apreciază că instanța nu poate dispune o soluție de achitare, având în vedere faptul că situația premisă în cazul unui acord de recunoaștere a vinovăției este reprezentată de recunoașterea comiterii faptei și acceptarea încadrării juridice. Chiar dacă instanța de judecată nu poate dispune o soluție de achitare, apreciem că acest fapt nu exclude, *de plano*, existența oricărui caz dintre cele prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a)-d) C.proc.pen. Spre exemplu, este posibil ca înainte de pronunțarea instanței de judecată fapta să nu mai fie prevăzută de legea penală sau să se descopere existența unei cauze justificative.

¹⁵⁰ În același sens s-a decis și în cadrul întâlnirii procurorilor șefi de secție de la nivelul P. Î.C.C.J. și parchetelor de pe lângă tribunale, în data de 14-15 mai 2015, p. 25, minută disponibilă online pe adresa: http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1025/Minuta%20intalnire%20practica%20neunitara%20procurori%20sefi%20sectie%20UP%2014-15%20mai%202015.pdf (ultima accesare în data de 30 septembrie 2016).

¹⁵¹ Într-o cauză, instanța de judecată a respins acordul de recunoaștere a vinovăției întrucât persoana vătămată și-a retras plângerea prealabilă. A se vedea Jud. Aiud, sent. pen. nr. 758/2015, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹⁵² În același sens, a se vedea C. Ghigheci în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1278. Argumentul care este adus în acest sens este că acordul anterior respins nu are valoarea unei recunoașteri făcute cu respectarea tuturor garanțiilor procesuale ale inculpatului, astfel încât aceasta să poată fi folosită ulterior în cadrul parcurgerii procedurii obișnuite.

¹⁵³ În același sens, a se vedea Ș. G. Daniel, *Rolul procurorului în procedura acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de Noul Cod de procedură penală*, articol disponibil online pe www.juridice.ro. Pentru o opinie contrară, în sensul că declarația inculpatului va putea fi folosită ca un înscris extrajudiciar, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, p. 88.

utilizării declarației inculpatului împotriva sa, într-o procedură ulterioară obișnuită.

Cu privire la acțiunea civilă, întrucât legiuitorul reglementează în cadrul art. 486 C.proc.pen. modul în care se va soluționa acțiunea civilă doar în cazul admiterii acordului de recunoaștere a vinovăției, considerăm că, *per a contrario*, în ipoteza respingerii acordului de recunoaștere a vinovăției, instanța de judecată nu se va pronunța cu privire la aspectele ce țin de latura civilă¹⁵⁴.

Nu în ultimul rând, conform art. 485 alin. (3) C.proc.pen., instanța de judecată are obligația de a se pronunța din oficiu cu privire la starea de arest a inculpaților. Totodată, întrucât art. 485 alin. (4) face trimitere la art. 396 alin. (9), la art. 398 și la art. 399 C.proc.pen., fără a se face vreo distincție între soluțiile de admitere sau de respingere a acordului, în literatura de specialitate se apreciază că și în cazul pronunțării unei soluții de respingere a acordului, instanța de judecată se va pronunța cu privire la cheltuielile judiciare¹⁵⁵.

Menționăm faptul că **instanța de judecată se va pronunța prin sentință**. Nu dorim să insistăm asupra conținutului acesteia, art. 487 C.proc.pen. menționând faptul că sentința cuprinde aspectele prevăzute de art. 370 alin. (4), art. 403, art. 404 C.proc.pen., cât și fapta și încadrarea juridică dată faptei ce formează obiectul acordului de recunoaștere a vinovăției.

V. CALEA DE ATAC ÎMPOTRIVA SENTINȚEI PRIN CARE INSTANȚA DE JUDECATĂ SE PRONUNȚĂ ASUPRA ACORDULUI DE RECUNOAȘTERE A VINOVAȚIEI

În această secțiune considerăm că trebuie subliniate aspecte legate de titularii acestei căi de atac, termenul în care se poate formula apel, de motivele de apel, cât și aspecte legate de soluțiile pe care le poate pronunța instanța de judecată.

1. Titulari

Conform art. 488 alin. (1) din C.proc.pen. și în acord cu O.U.G. nr. 18/2016, „Împotriva sentinței pronunțate potrivit art. 485 și 486, procurorul, inculpatul, celelalte părți și persoana vătămată pot declara apel, în termen de 10 zile de la comunicare.”

Din această prevedere legală reiese faptul că **procurorul, inculpatul, celelalte părți și persoana vătămată pot formula apel**. Subliniem însă faptul că, în forma existentă la momentul intrării în vigoare, C.proc.pen. prevedea că doar procurorul și inculpatul sunt titulari ai acestei căi de atac. Cu toate acestea, în urma Dec. C.C. nr. 235/2015, Curtea a constatat că și persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente trebuie să aibă dreptul de a exercita această cale de atac, în măsura în care au un interes procesual¹⁵⁶. În concepția Curții, prin raportare la rolul Ministerului Public, care are posibilitatea de a ataca această sentință, oferirea oportunității părții civile și a părții responsabile civilmente de a ataca la instanța ierarhic superioară sentința primei instanțe, „nu diminuează cu nimic rolul și atribuțiile Ministerului Public, ci, dimpotrivă, se completează, în interesul aplicării corecte a legii”¹⁵⁷.

¹⁵⁴ În același sens, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, pp. 158-159; M. M. Bârsan, M. M. Cardiş, *op. cit.*, p. 99. Argumentul care se aduce în acest sens este acela că instanța de judecată nu are niciun motiv de a se pronunța cu privire la acțiunea civilă, în condițiile în care lăsarea nesoluționată a acțiunii civile are loc atunci când procesul penal se finalizează, însă, datorită unor rațiuni, instanța nu va mai examina pretențiile părții civile. Or, în cazul respingerii acordului, dosarul va fi restituit procurorului, în vederea continuării urmăririi penale. A fost exprimată și o altă opinie, conform căreia acțiunea civilă rămâne nesoluționată. În acest sens, a se vedea A. Lăncrăjan, R. Slăvoiu, *Acordul de recunoaștere a vinovăției - unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro. Considerăm că dacă legiuitorul ar fi optat pentru lăsarea ca nesoluționată a acțiunii civile, acest aspect ar fi fost prevăzut în mod expres în cadrul art. 486 alin. (2) teza întâi C.proc.pen.

¹⁵⁵ I. Neagu, *op. cit.*, p. 489; M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 59. În această din urmă lucrare se apreciază că este aplicabil și art. 396 alin. (9) C.proc.pen., cu privire la plata amenzii din cauțiune. Considerăm ca fiind criticabilă această opinie, în condițiile în care, conform art. 396 alin. (9), plata amenzii din cauțiune se poate dispune dacă inculpatul a fost condamnat la pedeapsa amenzii. Or, plecăm tocmai de la premisa că acordul de recunoaștere a vinovăției a fost respins. În ceea ce privește cheltuielile judiciare, a fost exprimată și o altă opinie, în sensul că instanța de judecată se pronunță cu privire la acestea doar dacă pronunță o soluție de admitere a acordului de recunoaștere a vinovăției. În acest sens, a se vedea C. Ghigheci în N. Volonciu ș.a., *op. cit.*, p. 1278.

¹⁵⁶ În literatura de specialitate se apreciază că dreptul de a exercita această cale de atac ar trebui să fie recunoscută și apărătorului, expertului și interpretului, în ceea ce privește indemnizația acestora sau amenda judiciară, în măsura în care aceasta a fost aplicată. În acest sens, a se vedea A. V. Iugan, *op. cit.*, p.182; M. Pascu, T. Manea, *op. cit.*, p. 59. De asemenea, se apreciază că ar trebui să poată declara apel orice persoană fizică sau juridică, dacă printr-un act al instanței de judecată un drept legitim al acesteia a fost vătămat în mod nemijlocit. În acest sens, a se vedea G. Bodoroncea în M. Udriou (coord.), *op. cit.*, p. 1248.

¹⁵⁷ Dec. C.C. nr. 235/2015, parag. (31), disponibilă pe <http://lege5.ro/Gratuit/g3toobugu/decizia-nr-235-2015-referitoare-la-admiterea-exceptiei-de-neconstitutionalitate-a-dispozitiilor-art-484-alin-2-si-ale-art-488-din-codul-de-procedura-penala>.

Mai mult, Curtea reține că¹⁵⁸, în condițiile în care doar procurorul și inculpatul pot declara apel împotriva sentinței pronunțate de prima instanță, „se creează o inegalitate de tratament între persoana vătămată, partea civilă și partea responsabilă civilmente, pe de o parte, și inculpat, pe de altă parte”, inegalitate de tratament care „nu este justificată în mod obiectiv și rezonabil”, având în vedere faptul că „accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil nu presupune garantarea acestor drepturi doar la nivelul instanței de fond, ci și în privința sesizării instanțelor competente să soluționeze următoarele faze ale procesului penal.” În consecință, în concepția Curții, lipsa posibilității părții civile, a părții responsabile civilmente și a persoanei vătămate de a declara apel echivalează cu o încălcare a dreptului la apărare. Situația a fost remediată prin O.U.G. nr. 18/2016, prin modificarea art. 488 alin. (1) C.proc.pen., prevăzându-se în mod expres că și partea civilă, partea responsabilă civilmente și persoana vătămată pot formula apel împotriva sentinței prin care instanța de fond s-a pronunțat cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției.

2. Motive de apel

Apelul poate fi exercitat atât în ceea ce privește latura civilă, cât și în ceea ce privește latura penală, în acest din urmă caz putându-se formula apel atât împotriva sentinței prin care instanța de judecată a admis acordul de recunoaștere a vinovăției, cât și împotriva sentinței prin care acordul de recunoaștere a vinovăției a fost respins.

În ceea ce privește motivele care pot fi invocate pentru a susține o asemenea cale de atac, înainte de pronunțarea Curții Constituționale prin Dec. nr. 235/2015, în cuprinsul art. 488 alin. (2) C.proc.pen. se menționa faptul că „Împotriva sentinței prin care acordul de recunoaștere a vinovăției a fost admis, se poate declara apel numai cu privire la felul și cuantumul pedepsei ori la forma de executare a acesteia”. Practic, acest articol limita motivele pentru care putea fi apelată sentința primei instanțe prin care s-a admis acordul de recunoaștere a vinovăției. Întrucât cu privire la motivele ce puteau fi invocate în apel împotriva sentinței prin care instanța de judecată respinsese acordul nu exista o prevedere expresă, *per a contrario*, se putea ajunge la concluzia că sentința putea fi apelată pentru oricare dintre motivele pentru care instanța de judecată putea respinge acordul încheiat între procuror și inculpat.

Prin Dec. nr. 235/2015, Curtea Constituțională a declarat ca fiind neconstituțional și alin. (2) al art. 488 C.proc.pen. Cu privire la acest aspect, în decizia pronunțată, Curtea a reținut că prin această restricție ar rămâne nepedepsite aspecte precum: „nelegalitatea încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției, nelegalitatea sentinței de admitere a acordului de recunoaștere a vinovăției, lipsa competenței materiale a instanței de fond care a admis acordul, vicierea consimțământului persoanei care a încheiat acordul sau nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la soluționarea acțiunii civile de către instanța de judecată”¹⁵⁹.

Această situație a fost remediată prin O.U.G. nr. 18/2016, prin care s-a modificat cuprinsul art. 488 alin. (2) C.proc.pen., nemălimitându-se motivele care pot fi invocate în apel împotriva sentinței de admitere a acordului de recunoaștere a vinovăției, la felul și cuantumul pedepsei sau la forma de executare a acesteia. Mai mult, în acord cu aceeași O.U.G., apelul va putea fi declarat în conformitate cu art. 409 C.proc.pen. În ceea ce privește soluționarea apelului, conform art. 488 alin. (3) C.proc.pen., vor fi citate părțile și persoana vătămată.

3. Termenul de apel

În conformitate cu dispozițiile art. 488 alin. (1) din C.proc.pen., **termenul de apel este de 10 zile de la comunicare.**

În consecință, indiferent care este titularul care formulează apel și fără a face distincție între motivele care stau la baza formulării acestei căi de atac, termenul este același, de 10 zile. Acesta este, astfel cum s-a apreciat în literatura de specialitate, „un termen procedural, peremptoriu, stabilit pe unități de timp (zile), maxim, de succesiune”¹⁶⁰.

Termenul de 10 zile începe să curgă de la momentul la care se comunică o copie de pe minută¹⁶¹.

4. Soluții pronunțate de instanța de apel

¹⁵⁸ *Idem*, parag. 45-46.

¹⁵⁹ *Idem*, parag. 55.

¹⁶⁰ G. V. Ștefan, *op. cit.*, p. 218.

¹⁶¹ În literatura de specialitate a fost exprimată opinia conform căreia, pentru asigurarea unei mai bune celerități a procedurii, termenul ar trebui să curgă de la pronunțare. În acest sens, a se vedea S. Siserman, *Considerații privind acordul de recunoaștere a vinovăției*, articol disponibil online pe www.juridice.ro.

Raportat la prevederile art. 488 alin. (4) din C.proc.pen., instanța de judecată poate pronunța următoarele soluții: a) respinge apelul, menținând hotărârea atacată, dacă apelul este tardiv sau inadmisibil¹⁶² ori nefondat; b) admite apelul, desființează sentința prin care acordul de recunoaștere a vinovăției a fost admis și pronunță o nouă hotărâre, procedând potrivit art. 485 și 486, care se aplică în mod corespunzător; c) admite apelul, desființează sentința prin care acordul de recunoaștere a vinovăției a fost respins, admite acordul de recunoaștere a vinovăției, dispozițiile art. 485 alin. (1) lit. a) și art. 486 aplicându-se în mod corespunzător.

Menționăm faptul că acestea sunt soluțiile pe care le poate pronunța instanța de apel în acord cu O.U.G. nr. 18/2016. Anterior acestei O.U.G., în măsura în care instanța de judecată admitea apelul și desființa sentința prin care acordul de recunoaștere a vinovăției a fost admis, practic se avea în vedere doar felul și cuantumul pedepsei, precum și forma de executare, acestea fiind, la acel moment, motivele pentru care se putea face apel împotriva sentinței prin care instanța de judecată a admis acordul de recunoaștere a vinovăției. Desființând sentința cu privire la felul și cuantumul pedepsei, precum și la forma de executare a acesteia, instanța de judecată pronunță o nouă hotărâre, conform art. 485 alin. (1) lit. a) din C.proc.pen.¹⁶³

Cu privire la acest aspect, a fost nevoie de o intervenție a Curții Constituționale. Astfel, prin Dec. nr. 235/2015, Curtea a reținut faptul că printre soluțiile pe care instanța de apel le poate pronunța nu se numără nici „soluția admiterii apelului privind modul de soluționare a laturii civile și nici soluția admiterii apelului și a desființării sentinței prin care acordul de recunoaștere a vinovăției a fost admis pentru aspecte precum nelegalitatea încheierii acordului de recunoaștere a vinovăției, nelegalitatea sentinței de admitere a acordului de recunoaștere a vinovăției¹⁶⁴, lipsa competenței materiale a instanței de fond care a admis acordul sau vicierea consimțământului persoanei care a încheiat acordul de recunoaștere a vinovăției¹⁶⁵. Mai mult, Curtea reține că „trebuie recunoscută posibilitatea instanței de a admite apelul și de a respinge acordul de recunoaștere a vinovăției dacă constată că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute la art. 485 alin. (1) lit. b) din C.proc.pen.”¹⁶⁶

În ceea ce privește exercitarea căilor extraordinare de atac, în literatura juridică de specialitate se apreciază că poate fi formulată revizuire sau contestație în anulare¹⁶⁷.

VI. CONCLUZII

Respectarea tuturor garanțiilor procesuale și soluționarea într-un mod cât mai eficient sunt aspecte care trebuie avute în vedere în permanență în soluționarea oricărei cauze penale. În ceea ce privește procedura privind Acordul de recunoaștere a vinovăției, nădăjduim că acestea nu vor rămâne la nivel de utopie. În condițiile în care această procedură prezintă numeroase avantaje, este imperios necesar ca acestea să nu se transforme în piedici, afectând astfel calitatea actului de justiție. Rămâne de văzut dacă legiuitorul a reușit sau nu să construiască o reglementare legală adecvată pentru aplicabilitatea acestei proceduri, în contextul numeroaselor modificări existente până în prezent. Un lucru este cert: adevărul este cel care facilitează modul de soluționare a cauzei penale în această procedură, iar în măsura în care vorbim despre un adevăr pur, se se poate ajunge decât la o soluție justă.

¹⁶² C.A. Iași, dec. pen. nr. 136 din 15.02.2016, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹⁶³ Ipoteza nu era deloc lipsită de critici întrucât după desființarea sentinței instanța de judecată putea pronunța doar o soluție de admitere a acordului. Spre exemplu, într-o speță, anterior modificărilor aduse de O.U.G. nr. 18/2016, instanța de control judiciar a apreciat că soluțiile prevăzute de art 488 C.proc.pen. trebuie interpretate ca „o simplă necorelare a dispozițiilor de drept procesual cu cele de drept substanțial”. Întrucât în cauză a fost retrasă plângerea prealabilă, instanța de control judiciar a admis apelul, a desființat în parte sentința primei instanțe și a pronunțat o nouă hotărâre, de încetare a procesului penal. În acest sens, a se vedea C.A. Ploiești. dec. nr. 24 din 13.01.2016, disponibilă pe www.rolii.ro.

¹⁶⁴ C.A. Suceava, dec. nr. 133 din 16.02.2015, disponibilă pe www.rolii.ro. În speță, procurorul a declarat apel împotriva sentinței pronunțate de prima instanță prin care aceasta a admis acordul de recunoaștere a vinovăției. Procurorul a invocat motive de nelegalitate a sentinței, cu motivarea că inculpatul nu a fost asistat de un avocat în cursul judecății, instanța de fond raportând asistența juridică obligatorie la cazurile prevăzute de art. 90 C.proc.pen., nefiind niciunul dintre acestea incident. Instanța de control judiciar a admis apelul inculpatului, a desființat în totalitate sentința primei instanțe și a trimis cauza spre rejudecare primei instanțe, apreciind că art. 484 alin. (2) C.proc.pen. prevede un caz de asistență juridică obligatorie special, derogatoriu de la art. 90 C.proc.pen. Menționăm faptul că decizia a fost pronunțată înainte de Decizia Curții Constituționale nr. 235/2015.

¹⁶⁵ Dec. C.C. nr. 235/2015, parag. 60, disponibilă pe <http://lege5.ro/Gratuit/gy3toobugu/decizia-nr-235-2015-referitoare-la-admiterea-exceptiei-de-neconstitutionalitate-a-dispozitiilor-art-484-alin-2-si-ale-art-488-din-codul-de-procedura-penala>.

¹⁶⁶ *Idem*, parag. 66.

¹⁶⁷ M. Udroi, *op. cit.*, p. 417.

REFERENCES / BIBLIOGRAFIE

- Amza, T.**, *Acordul de recunoaștere a vinovăției – metodă specială de judecată prevăzută de Noul Cod de procedură penală*, în „Revista română de criminalistică”, nr. 4, august, 2014
- Bârsan, M.M., Cardiş, M.M.**, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Ed. Hamangiu, București, 2015
- Bodoroncea, G.**, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, în „Analele Universității București”, Seria Drept, Supliment, 2014
- Buneci, P.(coord.), Șerban, Gh., Ciolcă, I., Dragnea, I., Vasilache, A., Crețu, S., Pichler, A., Vasilache, I., Stoica, V., Tițian, D., Jigadie-Șerban, M.**, *Noul Cod de procedură penală. Note, Corelații, Explicații*, Ed. C.H.Beck, București, 2014
- Ciobanu, A., Ciobanu, P., Manea, T.**, *Noul cod de procedură penală adnotat*, Ed. Rosetti International, București, 2015
- Cotoi, F., Brutaru, V.**, *Efectele recunoașterii vinovăției în dreptul penal*, Ed. C.H.Beck, București, 2013
- Daniel, Ș.G.**, *Rolul instanței de judecată în realizarea acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de NCPP*, articol disponibil online pe www.juridice.ro
- Daniel, Ș.G.**, *Rolul procurorului în realizarea acordului de recunoaștere a vinovăției. Probleme practice și teoretice în desfășurarea procedurii speciale prevăzute de NCPP*, articol disponibil online pe www.juridice.ro
- Ghigheci, C.**, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014
- Iugan, A.V.**, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Ed. Universul Juridic, București, 2015
- Iugan, A.V.**, *Discuții cu privire la acordul de recunoaștere a vinovăției*, în „Dreptul”, nr. 5/2015
- Lascu, L.A.**, *Aspecte referitoare la aplicarea procedurii „Plea agreement” în jurisprudența instanțelor penale internaționale*, în „Dreptul”, nr. 4/2014
- Lăncrănjan, A., Slăvoiu, R.**, *Acordul de recunoaștere a vinovăției – unele controverse*, articol disponibil online pe www.juridice.ro
- Micu, B., Păun, A.G., Slăvoiu, R.**, *Procedură penală. Curs pentru admiterea în magistratură și avocatură. Teste – grilă*, ed. a 2-a, Ed. Hamangiu, București, 2015
- Neagu, I., Damaschin, M.**, *Tratat de procedură penală. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2015
- Neagu, I.**, *Tratat de procedură penală*, Ed. Pro, București, 1997
- Neagu, I.**, *Drept procesual penal*, Ed. Academiei, București, 1988
- Pascu, M., Manea, T.**, *Acordul de recunoaștere a vinovăției*, Ed. Universul Juridic, București, 2015
- Roman, A.**, *Acordul de recunoaștere a vinovăției și implicațiile sale în procesul penal român*, în „Dreptul”, nr. 9/2014
- Pușcașu, V.**, *Negocierea vinovăției în procesul penal modern*, în „Caiete de drept penal”, nr. 1/2010
- Siserman. S.**, *Considerații privind acordul de recunoaștere a vinovăției*, articol disponibil online pe www.juridice.ro
- Ștefan, C.V.**, *Cartea de termene în procedura penală*, Ed. C.H.Beck, București, 2014
- Theodoru, G.**, *Drept procesual penal român. Partea generală*, vol. I, Universitatea „A.I. Cuza”, Iași, 1971
- Voicu, C., Uzlău, A.S., Tudor, G., Văduva, V.**, *Noul Cod de procedură penală. Ghid de aplicare pentru practicieni*, Ed. Hamangiu, București, 2014
- Volonciu, N., Uzlău, A.S., Atasiei, D., Chiriță, C.M., Gheorghe, T.V., Ghigheci, C., Moroșanu, R., Tudor, G., Văduva, V., Voicu, C.**, *Noul cod de procedură penală*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, București, 2015
- Volonciu, N., Uzlău, A.S., Atasiei, D., Chiriță, C.M., Gheorghe, T.V., Ghigheci, C., Moroșanu, R., Tudor, G., Văduva, V., Voicu, C.**, *Noul cod de procedură penală*, ed. a II-a, Ed. Hamangiu, București, 2014
- Zarafiu, A.**, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială.*, ed. a 2-a, Ed. C.H.Beck, București, 2015
- Ministerul Public, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, *Procedura de încheiere a acordului de recunoaștere a vinovăției. Studiu*, 7 aprilie 2014, material disponibil online pe http://www.mpublic.ro/presa/2014/studiu_acord_recunostere.pdf
- Minuta întâlnirii procurorilor șefi de secție de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și*

Justiție și parchetelor de pe lângă tribunale, 14 - 15 mai 2015, minută disponibilă pe

http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1025/Minuta%20intalnire%20practica%20neunitara%20procurori%20sefi%20sectie%20UP%2014-15%20mai%202015.pdf

Minuta întâlnirii reprezentanților Î.C.C.J. cu președinții secțiilor penale ale curților de apel, Brașov, 4-5 iunie 2015, minută disponibilă online pe

http://www.inm-lex.ro/fisiere/d_1032/Minuta%20intalnire%20presedinti%20sectii%20penale.pdf

Noile Coduri. Noi probleme de drept invocate de parchete, 15 martie-30 iunie 2014, material disponibil online pe

http://www.mpublic.ro/note_studiu_noile_coduri/noi_probleme_de_drept_invocate_de_parchete.pdf

Conferințele Noul Cod de Procedură Penală, material disponibil online pe <http://www.inm-lex.ro/NCPP/doc/Brosura%20NCPP.pdf>